

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND
Eraõiguse osakond

Alexandra Kööp

**DELIKTIÕIGUSLIK VASTUTUS ISIKU MAJANDUS- VÕI KUTSETEGEVUSSE
SEKKUMISE KORRAL**

Magistritöö

Juhendaja
dr. iur. Janno Lahe

Tartu
2026

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ISIKU MAJANDUS- VÕI KUTSETEGEVUSSE SEKKUMISE ÕIGUSVASTASUS	8
1.1. Majandus- või kutsetegevusse sekkumise kui õigusvastasuse aluse kujunemine	8
1.2. Majandus- või kutsetegevuse mõiste ja piiritlemine	10
1.3. Ebaõigete andmete ja majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamine kui VÕS § 1045 lg 1 p 6 eeldus	12
1.3.1. Ebaõigete andmete ja majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamise õigusvastasus	12
1.3.2. Piiritlemine muudest õigusvastasuse alustest	16
1.4. Majandus- või kutsetegevuse seiskamine kui VÕS § 1045 lg 1 p 6 eeldus	20
1.4.1. Üldised eeldused	20
1.4.2. Õigusvastane ähvardus, lubamatu boikott, demonstratsioon, streik või muu tegu	21
1.4.3. Majandus või kutsetegevuse oluliseks ajaks täielik või osaline seiskamine	27
1.4.4. Vahetu suunatus isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele	29
1.4.5. Piiritlemine muudest õigusvastasuse alustest	31
2. ISIKU MAJANDUS- VÕI KUTSETEGEVUSSE ÕIGUSVASTASE SEKKUMISE RAKENDUSALA	37
2.1. Majandus- või kutsetegevusse sekkumine ebaõigete andmete või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega - rakendusala	37
2.1.1. Majandus- või kutsetegevusse sekkumine ebaõigete andmete või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega Eesti ja Saksa kohtupraktikas	37
2.1.2. Õiguskaitse ebakohaste väärtushinnangute esitamise puhul	42
2.2. Majandus- või kutsetegevuse seiskamine - rakendusala	48
KOKKUVÕTE	56
TORT LIABILITY FOR INTERFERENCE WITH A PERSON'S ECONOMIC OR PROFESSIONAL ACTIVITY	59
LÜHENDID	63
KASUTATUD KIRJANDUS	64

KASUTATUD ÕIGUSAKTID	65
KASUTATUD KOHTUPRAKTIKA	65
KASUTATUD VÄLISRIIKIDE KOHTUPRAKTIKA	68
MUUD ALLIKAD	68

SISSEJUHATUS

Majandus- või kutsetegevusse sekkumine on üks kaheksast võlaõigusseaduse¹ (edaspidi ka VÕS) § 1045 esimeses lõikes nimetatud õigusvastasuse alusest. Riigikohus on VÕS § 1045 lg 1 p 6 eesmärgina sõnastanud, et see kaitseb ettevõtja majanduslikku (varalist) huvi ettevõtte majandamise ja majandustegevusest tulu teenimise vastu.² Lisaks sellele on sätte kaitsealas ka näiteks mittetulundusühingute³ ja korteriühistute tegevus⁴ ehk hõlmatud on ka sellised isikud, kelle tegevuse eesmärk ei ole tulu teenimine.

Majandus- või kutsetegevusse sekkumine saab toimuda kahel viisil. Esiteks võib tegemist olla ebaõigete andmete avaldamise, faktilist laadi andmete mittetäieliku või eksitava avaldamisega või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega - sellise tegevuse õigusvastasust täpsustab VÕS § 1047. Õiguskirjanduses on selgitatud, et viidatud sättega kaitstakse isikut majandusliku maine kahjustamise (nt avaldatakse ebaõigesti, et isik toodab tervisele ohtlikke tooteid) või segaduse tekitamise eest (nt avaldatakse ebaõigesti, et isik on tegevuse lõpetanud).⁵ Teiseks võib tegemist olla majandus- või kutsetegevuse seiskamisega, mida reguleerib lisaks VÕS § 1045 lg 1 punktile 6 ka VÕS § 1049. Viidatud norm kaitseb isikut tegevuse eest, mis on vahetult suunatud isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele.⁶ Eeltoodust tuleneb, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 on selline õigusvastasuse alus, mida peab kohaldama koos õigusvastasuse eeldusi täpsustavate normidega.⁷

Kuigi isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumine on lai mõiste, on täiendavate eeldustega VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldamisala oluliselt piiratud. VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 ei kohaldu senise praktika kohaselt näiteks olukorras, kus juriidilise isiku kohta on tema majandus- või kutsetegevusega seonduvalt esitatud ebakohaseid väärtushinnanguid.⁸ VÕS § 1047 kohaldamine ebakohaste väärtushinnangute avaldamise juhtudel on olemuslikult välistatud juba seepärast, et VÕS § 1047 reguleerib ainult ebaõigete andmete avaldamise õigusvastasust. VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 eeldused kogumis on veelgi kitsamad, kuna kahju tekitaja tegevus

¹ Võlaõigusseadus. RT I, 11.11.2025.

² RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13, p 29.

³ RKTko 09.01.2013, 3-2-1-166-12, p 9-12.

⁴ vt nt RKTkm 20.03.2024, 2-22-14182; Varul, P., Kull, I., Kõve, V., jt. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2009, lk 650.

⁵ Varul, P., Kull, I., Kõve, V., jt. Võlaõigusseadus IV. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2020, lk 765.

⁶ *Ibid.*

⁷ RKTko 10.12.2025, 2-18-11694, p 17; RKTko 09.08.2023, 2-20-5869.

⁸ Tampuu, T. Lepinguvälised võlasuhted. Tallinn: Juura 2012, lk 242.

peab olema suunatud kannatanu majandus- või kutsetegevuse seiskamisele ning tagajärjena peab majandus- või kutsetegevus osaliselt või täielikult seiskuma oluliseks ajaks.⁹

VÕS § 1045 allikaks on tinglikult peetud *Bürgerliches Gesetzbuch* (Saksa Tsiviilseadustik, edaspidi ka BGB) § 823 ja § 826 ning tervikuna Saksa õigusteoorias väljakujunenud seisukohti õigusvastaste tegude ning deliktiõiguslikult kaitstavate hüvede kohta.¹⁰ Majandus- või kutsetegevusse sekkumise kui õigusvastasuse aluse eeskujuks on Saksa kohtupraktikas väljakujunenud *das Recht am eingerichteten und ausgeübten Gewerbebetrieb*, mis tähendab õigust loodud ja tegutsevale ettevõttele (edaspidi ka õigus loodud ettevõttele).¹¹ Vastav õigus on BGB§ 823 lõike 1 reguleerimisalas, mille kohaselt isik, kes kahjustab tahtlikult või hooletuse tõttu õigusvastaselt teise isiku elu, keha, tervist, vabadust, omandit või muud õigust, peab hüvitama talle sellest tekkinud kahju. Õigus loodud ettevõttele on sättes nimetatud “muu õigus” (*ein sonstiges Recht*), mida on kujundatud ja sisustatud kohtupraktikas.¹² Saksa õigusteoorias ei ole antud vastavale õigusele ühest definitsiooni, sest seda pidevalt täpsustatakse ja kitsendatakse. Kõige üldisemalt kaitseb õigus loodud ja tegutsevale ettevõttele ettevõtja häirimata tegevust ja arengut selle erinevates vormides ning hõlmab kõike, mis tervikuna moodustab ettevõtte majandusliku väärtuse.¹³

Eeltoodust tulenevalt on Eesti õiguses majandus- või kutsetegevusse sekkumine kui õigusvastasuse alus olemuslikult sarnane Saksa õiguses väljakujunenud samasisulisele õigusele. Sedavõrd tõusetub küsimus, et kas majandus- või kutsetegevusse sekkumise õigusvastasus lähtub esiteks normi tasandil Saksa kohtupraktikas ja õigusteoorias väljendatule ning kas Eesti kohtud on normi samadel või sarnastel põhimõtetel kohaldanud.

Magistritöö eesmärk on leida vastus küsimusele, millal on Eesti õiguse järgi tegemist õigusvastase kahju tekitamisega isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumise teel. See hõlmab endas sekkumist nii ebaõigete andmete ja majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega kui ka majandus- või kutsetegevuse seiskamisega. Lähtudes magistritöö eesmärgist, on magistritöös püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

- 1) Kuidas on Eesti kohtutes sisustatud VÕS § 1045 lg 1 p 6, § 1047 ja § 1049 eeldusi ja mis on nende sätete kohaldamispraktika?

---

⁹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

¹⁰ *Ibid*, lk 749.

¹¹ vt ka Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

¹² van Dam, Cees. *European Tort Law*. Oxford: Oxford University Press 2006, lk 76.

¹³ Habersack, M. (red.) *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*. Band 7, 9. Auflage. §§ 705-853 BGB. München: Verlag C. H. Beck oHG 2024, äm 238.

- 2) Kas VÕS § 1045 lg 1 p 6, § 1047 ja § 1049 kohaldamine lähtub Saksa õigusteoorias ja kohtupraktikas väljakujunenud seisukohtadest?
- 3) Kas VÕS § 1045 lg 1 p 6, § 1047 ja § 1049 kohaldamisalast jäävad välja sellised õigusvastased teod, milliseid võiksid eelviidatud sätted olemuslikult reguleerida?
- 4) Kas VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldamine on või peaks olema võimalik ka ilma VÕS §-ita 1047 ja §-ita 1049?

Magistritöö koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk keskendub isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumise sisule. Peatüki esimeses alapeatükis on käsitletud majandus- või kutsetegevuse kui õigusvastasuse aluse kujunemist, muu hulgas on peatutud Euroopa ühtse raamnõustiku eelnõul (inglise keeles Draft Common Frame of Reference, edaspidi ka DCFR) ja Euroopa deliktiõiguse printsiipidel (inglise keeles Principles of European Tort Law, edaspidi ka PETL). Teises alapeatükis käsitletakse VÕS § 1045 lg 1 p 6 mõistet ja piiritlemist. Kolmas alapeatükk keskendub ebaõigete andmete ja majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisele ning neljas majandus- või kutsetegevuse seiskamise eeldustele. Mõlemas viimases alapeatükis on analüüsitud ka sätete vahekordi teiste õigusvastasuse alustega.

Teine peatükk analüüsib majandus- või kutsetegevusse sekkumise rakendusala. Sarnaselt esimesele peatükile on ka siin ebaõigete andmete avaldamise ja majandus- või kutsetegevuse seiskamise õigusvastasus välja toodud eraldi alapeatükkidena. Mõlemad alapeatükid keskenduvad sellele, kas Eestis on vastavaid sätteid kohaldatud sarnaselt Saksa õigusteooria ja kohtupraktika seisukohtadele.

Kuigi käesolevas magistritöös on põgusalt käsitletud ka VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel kahju hüvitamist (saamata jäänud tulu näol), ei tule nõude ulatuse küsimused üksikasjalikult käsitlemisele ning rõhuasetus on VÕS § 1045 lg 1 p 6 materiaalsel eeldustel.

Magistritöö autorile teadaolevalt ei ole majandus või kutsetegevusse sekkumist kui õigusvastasuse alust eraldiseisvalt varasemates magistritöödes käsitletud. Küll aga on kirjutatud magistritöid osaliselt kattuvatel teemadel - magistritöö teises peatükis käsitletakse juriidiliste isikute võimalikku kaitset ebakohaste väärtushinnangute esitamise eest. See seondub juriidilisele isikule isikuõiguste omistamise temaatikaga, millest on kirjutanud magistritöö Enelin Terav pealkirjaga "Juriidilise isiku isikuõiguste ja mittevaralise kahju hüvitamise nõude

tunnustamine”¹⁴ ja Kristjan Rahnu pealkirjaga “Juriidilise isiku maine kahjustamisest tulenev tsiviilõiguslik vastutus”¹⁵. Viimase seisukohtadele on käesolevas magistritöös ka viidatud. Samuti käsitletakse käesolevas magistritöös põgusalt ka saamata jäänud tulu hüvitamist, mida on pikemalt käsitletud Iko Nõmm oma töös “Puhtmajanduslik kahju ja selle hüvitamine deliktilise vastutuse korral”.¹⁶

Magistritöö koostamisel on allikatena kasutatud asjakohaste seaduste kommenteeritud väljaandeid, peamiselt esinevad viited võlaõigusseaduse kommentaaridele. Lisaks sellele on kasutatud lepinguväliste võlasuhete õpikut ning suurel hulgal Eesti kohtute lahendeid. Kuna magistritöö keskendub Saksa õiguse võrdlusele, on olulisteks allikateks ka Saksa kohtute lahendid ning BGB kommenteeritud väljaanded. Lisaks on kasutatud ka muud kirjandust, näiteks seaduste seletuskirjad ning rahvusvaheline kirjandus deliktiõiguse kohta.

Magistritöös on töö autor kasutanud kvalitatiivset ja võrdlev-analüütilist meetodit. Kvalitatiivse meetodiga on magistritöö autor välja toonud ja analüüsinud Eesti kohtute praktikat ning õiguskirjanduses väljendatud seisukohti. Võrdleva meetodiga on võrreldud Eesti kohtupraktikat Saksa kohtupraktika, õigusteooria ja õiguskirjanduses väljendatud seisukohtadega. Saksa õigus on valitud võrdlusobjektiks, sest majandus- või kutsetegevusse sekkumine nii ebaõigete andmete avaldamise kui ka majandus- või kutsetegevuse seiskamise teel (õigusvastasuse alustena) põhinevad Saksa õiguses esinevatel sarnastel õigusvastasuse alustel.¹⁷

---

¹⁴ Terav, E. Juriidilise isiku isikuõiguste ja mittevahalise kahju hüvitamise nõude tunnustamine. Magistritöö. Juhendajad: Irene Kull ja Janno lahe. Tartu: Tartu Ülikool 2025.

¹⁵ Rahnu, K. Juriidilise isiku maine kahjustamisest tulenev tsiviilõiguslik vastutus. Magistritöö. Juhendaja: Paul Varul. Tartu: Tartu Ülikool 2015.

¹⁶ Nõmm, I. Puhtmajanduslik kahju ja selle hüvitamine deliktiõigusliku vastutuse korral. Magistritöö. Juhendaja Tambet Tampuu. Tartu: Tartu Ülikool 2007.

¹⁷ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 749.

1. ISIKU MAJANDUS- VÕI KUTSETEGEVUSSE SEKKUMISE ÕIGUSVASTASUS

1.1. Majandus- või kutsetegevusse sekkumise kui õigusvastasuse aluse kujunemine

VÕS § 1045 lg 1 p 6 (koos üldise VÕS § 1045 õigusvastasuse aluste loeteluga), § 1047 ja § 1049 loodi Eesti õigusesse võlaõigusseaduse esialgse koostamisega. Seletuskirjas ei ole küll avatud sätte eeskuju ega allikaid, aga on selgitatud, et mitte igasugune teisele isikule kahju tekitamine ei ole õigusvastane: seda eeldades ei oleks eraõiguslik käive, mis on üles ehitatud võistluslikkusele ja konkurentsile, üleüldse võimalik. Seega saab õigusvastasust jaatada üksnes kindlate õigushüvede kahjustamise korral. Selliste üldiselt (seega *intra omnes*) kaitstavate õigushüvedena tulevad kõne alla üksnes väljapoole äratuntavad absoluutse iseloomuga õigushüved nagu omand ja sarnased absoluutsed õigused, valdus, isiku elu, tervis, isikuõigused. Seevastu muud õigushüved, mis ei ole väljapoole äratuntavad, ei oma üldjuhul deliktilist kaitset, vastasel juhul ei oleks käibest osavõtvatel isikutel võimalik oma vastutusriske adekvaatselt hinnata. Eelkõige ei kaitsta isiku vara kui sellist.¹⁸

Õiguskirjanduses on leitud, et VÕS § 1045 allikaks võib tinglikult pidada BGB § 823 ja § 826 ning tervikuna Saksa õigusteoorias väljakujunenud seisukohti õigusvastaste tegude ning deliktiõiguslikult kaitstavate õigushüvede kohta, mille kahjustamine on eelduslikult õigusvastane.¹⁹

Saksa õiguses on deliktiõigusliku vastutuse keskne säte BGB § 823, mille lõike 1 kohaselt isik, kes kahjustab tahtlikult või hooletuse tõttu õigusvastaselt teise isiku elu, keha, tervist, vabadust, vara või muud õigust, peab hüvitama talle sellest tekkinud kahju.²⁰ Seega on BGB § 823 lg 1 alusel kaitstud konkreetne nimekiri hüvedest, kuid viide “muule õigusele” on võimaldanud kohtupraktika kaudu luua ka muid kaitstavaid huvisid.²¹ Lepinguvälist kaitset majandus- või kutsetegevusse sekkumise eest pakub *das Recht am eingerichteten und ausgeübten Gewerbebetrieb*, mis tähendab õigust loodud ja tegutsevatele ettevõttele.²² Saksa Reichsgericht²³

¹⁸ Võlaõigusseadus 116 SE. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/0d9390ea-974c35ab-a6c7-cb14062c3ad3/V%C3%B5la%C3%B5igusseadus> (12.03.2026).

¹⁹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 749.

²⁰ saksa keeles: „*wer vorsätzlich oder fahrlässig das Leben, den Körper, die Gesundheit, die Freiheit, das Eigentum oder ein sonstiges Recht eines anderen widerrechtlich verletzt, ist dem anderen zum Ersatz des daraus entstehenden Schadens verpflichtet.*“

²¹ Tjong Tjin Tai, E. Tort Law. A comparative introduction. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited 2022, lk 33.

²² Dannemann, G., Schulze, R. German Civil Code. Bürgerliches Gesetzbuch. Volume I. Books 1-3: §§ 1-1296. Article-by-Article Commentary. C.H.Beck 2020, lk 1606.

²³ Saksamaa Riigikohus vahemikus 1879-1945.

tunnustas vastavat õigust pärast BGB jõustumist 1900. aastal²⁴ - kuigi asjaomaseid kaasuseid esines ka varem, siis Reichsgericht lahendas need muu argumentatsiooni kaudu.²⁵

Majandus- või kutsetegevuse vastu suunatud tegude puhul on asjakohane ka BGB § 826, mille kohaselt isik, kes tekitab teisele heade kommete vastasel viisil tahtlikult kahju, peab talle sellest tekkinud kahju hüvitama.²⁶ Sisu poolest vastab see Eesti õiguses VÕS § 1045 lg 1 punktile 8, mille kohaselt kahju tekitamine on õigusvastane eelkõige siis, kui see tekitati heade kommete vastase tahtliku käitumisega. BGB § 826 alla kuuluvad sellised juhtumid, kus on majandus- või kutsetegevusse sekkunud tahtlikult – need on tavaliselt seotud pettuste, vandenõude, krediitdivõime osas väära ettekujutuse loomise, sobimatute väidete, lepingurikkumise esilekutsumise, boikoti ja turgu valitseva seisundi ärakasutamisega.²⁷

VÕS § 1045 lg 1 loetelu kattub suures osas samuti ka DCFR²⁸ VI raamatus toodud *legally relevant damage* alustega (DCFR art VI.2:201-2:211).²⁹ Täpsemalt on kahju ettevõtte õigusvastasest kahjustamisest (*loss upon unlawful impairment of business*) kirjas DCFR kuuenda raamatu artiklis 2:208 lõikes 1, mille kohaselt kahju, mis on isikule tekitatud tema majandus- või kutsetegevuse õigusvastase takistamise tagajärjel, on õiguslikult oluline kahju.³⁰ Antud sätte eesmärk on täpsustada, et kahju, mis tekitatakse teise isiku majandus- või kutsetegevusse ebaseaduslikust sekkumisest, on lepinguväliste võlasuhete süsteemis tunnustatud kahju liik. See hõlmab näiteks kahju, mis on tekitatud ebaausast konkurentsist tulenevalt. Ka DCFR-i vastava sätte eeskujuks on saksa õiguses kohtupraktika teel välja kujunenud “õigus loodud ja tegutsevale ettevõttele” või “õigus ettevõtlusele”, kuid DCFR sätte kohaldamisala on oluliselt kitsam. Artikkel VI.2:208 ei käsitle vastutust, mis tuleneb töövaidluste lubamatutest vormidest, ebaõigete andmete avaldamisest ja lepingu rikkumise

---

²⁴ BGB loomisega alustati 1881. aastal ning see võeti vastu 1896. aastal

²⁵ Habersack, M. § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 409.

²⁶ saksa keeles: „*wer in einer gegen die guten Sitten verstößenden Weise einem anderen vorsätzlich Schaden zufügt, ist dem anderen zum Ersatz des Schadens verpflichtet.*“

²⁷ Tjong Tjin Tai, E., lk 96.

²⁸ DCFR sisaldab põhimõtteid, definitsioone ja mudelreegleid, mis on koostatud Euroopa tsiviilkoodeksi töögrupi (inglise keeles The Study Group on a European Civil Code) ja kehtiva Euroopa Ühenduse eraõiguse uurimisrühma poolt (inglise keeles The European Research Group on Existing EC Private Law), mida nimetatakse ka *Acquis* grupiks. DCFR on akadeemikute poolt koostatud tekst, mis ei ole seotud ühegi riigi või ühenduse seadusandlusega, mistõttu ei ole vastavad reeglid ka siduvad. Asjaolu, et DCFR ei asenda ega muuda riigisisest õigust, kinnitab ka DCFR artikkel I.–1:101. Bar, C., Clive, E., Schulte-Nölke, H. (edit). Principles, definitions and model rules of European private law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Articles and Comments. – https://www.cebe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/EUROPEAN_PRIVATE_LAW/EN_EP_L_20100107_Principles_definitions_and_model_rules_of_European_private_law_-_Draft_Common_Frame_of_Reference_DCFR_.pdf (08.02.2026).

²⁹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 749.

³⁰ inglise keeles: „*Loss caused to a person as a result of an unlawful impairment of that person’s exercise of a profession or conduct of a trade is legally relevant damage.*“

esilekutsumisest, sest need on eraldi reguleeritud vastavalt DCFR sätetes VI. 7:104, VI:204 ja VI. 2:2:11. Samal ajal on DCFR sätte kohaldamisala laiem selle osas, et see hõlmab ka kahju, mis on tekkinud konkurendi mis tahes ebaausa konkurentsi tagajärjel.³¹

DCFR artikli 2:208 mõiste “majandus- või kutsetegevus” vastab oma sisult VÕS § 1045 lg 1 punktile 6. See tähendab, et vastav sätte kaitseb nii tulu teenimise eesmärgil teostatavat tegevust kui ka selliseid juriidilisi isikuid, kelle eesmärk ei ole tulu teenimine. Kaitse ei ole sõltuv ka isiku juriidilisest vormist. Majandustegevuse kahjustamine (inglise keeles *impairment*) ei eelda ka majandus- või kutsetegevuse täielikku hävinemist või takistamist.³²

Sarnaselt DCFR-iga on loodud ka Euroopa deliktiõiguse printsiibid ehk PETL.³³ PETL ei sisalda loetelu kindlatest kaitstud õigushüvedest, küll aga käsitletakse neid artiklis 2:102. Viidatud sätte lg 1 kohaselt on õigushüve kaitse ulatus pandud sõltuvusse selle väärtusest. Näiteks PETL artikli 2:102 lõige 2 nimetab elu, kehalist või vaimset väarikust, inimväarikust ja vabadust selliste hüvedena, mis väärivad kõrgeimat kaitset.³⁴ Majandus- või kutsetegevusse sekkumise seisukohalt on asjakohane PETL artikli 2:102 lõige 4, mille kohaselt on puhtmajanduslike huvide või lepinguliste suhete kaitse ulatus piiratum. Selliste juhtumite puhul peab arvestama kannatanu ja kahju tekitaja omavahelist seotust ja kahju tekitaja võimalikku teadmist kahju tekitamisest, kuigi tema huvid ei kaalu üle kannatanu omi.³⁵

1.2. Majandus- või kutsetegevuse mõiste ja piiritlemine

VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldamisala jaguneb kaheks - koos VÕS §-iga 1047 juhul, kui isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumine seisneb isiku kohta ebaõigete andmete avaldamises, ning koos VÕS §-iga 1049 juhul, kui isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumine tähendab selle täielikku või osalist seiskamist oluliseks ajaks.³⁶ Muud õigusvastased teod, mis VÕS § 1047 ja § 1049 alla ei liigitu, VÕS § 1045 lg 1 p 6 järgi sekkumiseks ei loeta.

---

³¹ Bar, C., Clive, E. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Full edition. Volume 4. Munich: sellier. european law publishers GmbH 2009, lk 3354-3355.

³² *Ibid*, lk 3362.

³³ PETL eesmärk on samuti mudelreeglite loomine, millised võiksid olla aluseks Euroopa deliktiõiguse täiustamisele ja ühtlustamisele. PETL on loodud Euroopa deliktiõiguse grupi (European Group on Tort Law) poolt. European Group on Tort Law. Principles of European Tort Law. Text and Commentary. Austria: Springer-verlag/Wien 2005, lk 12-16.

³⁴ Principles of European Tort Law, lk 29.

³⁵ *Ibid*, lk 29.

³⁶ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 762.

Majandus- või kutsetegevust ei ole võlaõigusseaduses eraldi defineeritud, kuid antud mõiste on seal laialdaselt kasutusel. Majandus- või kutsetegevuses tegutsev isik on aga seotud ettevõtja mõistega VÕS § 1 lõikes 6, mille kohaselt on ettevõtja isik, sealhulgas avalik-õiguslik juriidiline isik, kes teeb tehingu, mis seondub iseseisva majandus- või kutsetegevuse läbiviimisega. Võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu kohaselt loodi eraldi ettevõtja mõiste praktilistel kaalutlustel, et majandus- või kutsetegevuses tegutsevale isikule viitavad normid oleks järjepidevamad. Sisulist muudatust sellega ei kaasnenud.³⁷ Seega on VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldamisala kontekstis õigusvastane tegu suunatud ettevõtja majandus- või kutsetegevusele. Ettevõtja mõiste hõlmab nii juriidilisi kui ka füüsilisi isikuid - seejuures ei pea olema tegemist füüsilisest isikust ettevõtjaga äriseadustiku § 3 kohaselt, kes on kantud äriregistrisse. Ühest praktikast selle osas, kuidas füüsilise isiku majandus- või kutsetegevust (äriregistri väliselt) määratleda, ei eksisteeri, kuivõrd see sõltub tihti tegevuse sisust. Riigikohtu otsusest, mis käsitles küll laenulepingu sõlmimist, on tuletatavad isiku tegevuse majandus- või kutsetegevuseks määratlemise üldised eeldused, nagu tegevuse püsivus, maht ja tasulisus.³⁸ Neid eeldusi saab kasutada majandus- või kutsetegevuse määratlemisel ka muu tegevuse puhul.

Isiku majandus- või kutsetegevus ei pea olema suunatud tulu teenimisele, mistõttu kaitseb VÕS § 1045 lg 1 punkt 6 ka riiveid mittetulundusühingute, ametiühingute ja muude organisatsioonide tegevuse vastu. Ka Saksa õiguses ei omistata vastavat õigust ainult äriühingutele, vaid hõlmatud on ka näiteks mittetulundusühingud ja vabakutselistena tegutsevad isikud.³⁹ Samuti kaitseb DCFR artikli VI. – 2:208 lõige 1 nii tulu teenimise eesmärgil tegutsevaid isikuid kui ka selliseid juriidilisi isikuid, kelle eesmärk ei ole tulu teenimine.⁴⁰ Eeltoodut on Riigikohus kinnitanud ka kohtuasjas nr 2-22-14182, mille asjaolude kohaselt määras kostja kolmele hagejale kolme aasta pikkuse autospordis tegutsemise keelu nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. Riigikohus selgitas, millal võib isik tugineda majandus- või kutsetegevusse sekkumisele. Kuna kaks hagejat olid füüsilised isikud ning üks spordiliit, sedastas Riigikohus, et võistluskeeld riivab intensiivselt sportlase õigusi mh vabale eneseteostusele PS § 19 mõttes. Kui selline isik tegutseb majandus- või kutsetegevuses, siis võib tema tegevuse piiramine kujutada endast sekkumist isiku majandus- või kutsetegevusse VÕS § 1045 lg 1 p 6 mõttes.⁴¹ Üldisemalt on Riigikohus sellised nõudeid võimalikuks pidanud

³⁷ Võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu. 505 SE. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/elnoud/elnou/92103f72-2ac3-4f7f-8446-419ec63bf4db/> (27.01.2026)

³⁸ RKTko 30.09.2014, 3-2-1-66-14, p 16.

³⁹ Habersack, M. § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 414.

⁴⁰ Bar, C., Clive, E., lk 3356.

⁴¹ RKTkm 20.03.2024, 2-22-14182, p 25.

ka mittetulundusühingute puhul.⁴² Samuti on õiguskirjanduses leitud, et kindlasti tuleks kaitstud isikuteks lugeda korteriühistuid.⁴³ Nii ei pea majandus- või kutsetegevusse sekkumine tingimata tähendama tulu teeniva tegevuse takistamist.

Õiguskirjanduses on leitud, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 lg-d 1-3 kohalduvad nii füüsilistele kui ka juriidilistele isikutele. Seal on aga oluline erisus: kui füüsilise isiku majandus- või kutsetegevuse kohta avaldatakse ebaõigeid andmeid, võib samaaegselt olla tegemist ka tema isiklike õiguste rikkumisega VÕS § 1045 lg 1 p 4, § 1046 ja § 1047 lg-te 1-3 mõttes.⁴⁴ Sarnaselt VÕS § 1047 lõigetele 1-3 kohaldub ka VÕS § 1045 lg 1 p 6 koosmõjus §-iga 1049 juhtudel, mil sekkutakse füüsilise isiku majandus- või kutsetegevusse.

VÕS § 1045 lg 1 p 6 puhul võivad asjakohased olla ka sellised juhtumid, kus isik ei ole majandus- või kutsetegevusega veel alustanud, aga õigusvastane tegu on siiski sellele suunatud ja sekkumine seisnebki majandus- või kutsetegevusega alustamise takistamises. DCFR artikli 2:208 koostamisel oli sõnastus *exercise of a profession or conduct of a trade* (majandus- või kutsetegevuse teostamine) teadlik valik, et säte hõlmaks ka olukordi, kus kahju tekitamise hetkel ei ole isik majandus- või kutsetegevuses veel tegutsenud, aga tal õigusvastaselt takistatakse sellega alustamist.⁴⁵ Saksa õiguses on samuti jaatatud, et äritegevus, mida ei ole veel alustatud, kuulub samuti loodud ettevõtte õiguse kaitsealasse, kuid piiratud tingimustel - nimelt peab äritegevusel olema äratuntav ja piisavalt konkreetne kehastus, et see oleks võrreldav BGB § 823 lg 1 muude õigustega.⁴⁶ See tähendab, et BGB § 823 ei kaitse otseselt õigust äritegevusega alustada, küll aga kui äri on tegevuseks juba valmis, siis on sellega alustamise takistamine käsitletav õigusvastase sekkumisena.

1.3. Ebaõigete andmete ja majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamine kui VÕS § 1045 lg 1 p 6 eeldus

1.3.1. Ebaõigete andmete ja majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamise õigusvastasus

---

⁴² RKTko 09.01.2013, 3-2-1-166-12, p 9-15.

⁴³ Varul, P., jt. VÕSKT (2009), lk 650.

⁴⁴ Tampuu, T., lk 241.

⁴⁵ Bar, C., Clive, E., lk 3356.

⁴⁶ Hau, W., Poseck, R. BeckOK BGB. Buch 2. Recht der Schuldverhältnisse. Abschnitt 8. Einzelne Schuldverhältnisse. Titel 27. Unerlaubte Handlungen (§ 823 - § 853). 77. Auflage. München: Verlag C.H.Beck GmbH & Co. KG 2026, ärm 180.

Üks viis VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaselt teise isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumiseks on isiku kohta ebaõigete andmete avaldamine. Sellisel juhul kohaldatakse VÕS § 1045 lg 1 p 6 koos VÕS §-iga 1047. Kuna sätteid saab rakendada vaid üksteise koosmõjus, tuleb lisaks eelnimetatud VÕS § 1045 lg 1 p 6 üldistele eeldustele (tegevus on suunatud isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumisele) tähelepanu pöörata ka VÕS §-s 1047 täpsustatud eeldustele.

VÕS § 1047 lg 1 järgi võib olla õigusvastane isiku või tema tegevuse kohta ebaõigete (sh eksitavate või mittetäielike) andmete avaldamine ning VÕS § 1047 lg 2 järgi isikule majanduslikult kahjulike asjaolude avaldamine.⁴⁷ VÕS § 1047 lõiked 1 ja 4 on loodud Hollandi tsiviilseadustiku ehk BW (hollandi keeles *Burgerlijk Wetboek*) artikli 6:167 eeskujul, mis reguleerib ebaõigete andmete ümberlukkamise nõuet, mille esitamine ei eelda õigusvastase süülise teo olemasolu. Lõigete 2 ja 3 eeskujuks on professor Christian von Bari poolt Saksa võlaõiguse reformi raames koostatud analüüs ja ettepanekud BGB deliktiõiguse reformimiseks.⁴⁸

Nagu eelnevalt juba mainitud, on VÕS § 1047 järgi eristatavad kaks õigusvastast tegu: (i) juhtumid, mil avaldatud ebaõiged andmed on isikule majanduslikult kahjulikud või tema au teotavad ning (ii) juhtumid, mil esitatud andmed on lihtsalt ebaõiged.⁴⁹ Riigikohus on välja toonud, et tuginedes VÕS § 1045 lg 1 p-le 6 ja VÕS § 1047 lg-tele 1-3 tuleb välja selgitada, milles seisnes väidete avaldamisega hageja majandus- ja kutsetegevusse sekkumine, sh kas tegemist oli hageja kohta majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega VÕS § 1047 lg 2 mõttes.⁵⁰

VÕS § 1047 lg 1 sätestab, et isiklike õiguste rikkumine või isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumine isiku või tema tegevuse kohta ebaõigete andmete avaldamise või faktilist laadi andmete mittetäieliku või eksitava avaldamisega on õigusvastane, kui avaldaja ei tõenda, et ta ei teadnud avaldamisel andmete ebaõigsusest või mittetäielikkusest ega pidanudki sellest teadma.

Ebaõiged andmed VÕS § 1047 lg 1 tähenduses on üldmõiste, mis hõlmab endas ka mittetäielikke ja eksitavaid andmeid.⁵¹ Väärtushinnangutest eristamiseks saab selliseid andmeid

---

⁴⁷ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 762.

⁴⁸ *Ibid*, lk 785.

⁴⁹ *Ibid*, lk 785.

⁵⁰ RKTko 09.08.2023, 2-20-5869, p 16.

⁵¹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 786.

nimetada ka faktiväideteks, mille iseloomustamiseks on Riigikohus öelnud, et need on põhimõtteliselt kontrollitavad, nende tõesus või väärus kohtumenetluses tõendatav.⁵² Avaldatud faktiväiteid tuleb võtta sellisena, nagu need on, st kohus peab vaidluse korral tuvastama, mida kostja mõistliku inimese arusaama järgi üldsusele avaldas.⁵³ Sellest tulenevalt on ka põhjendatav, miks ebaõigete andmete avaldamine hõlmab endas ka mittetäielikke ja eksitavaid andmeid - õigusvastaseks ei saa pidada ainult valetamist, vaid ka andmete esitamist sellisel viisil, mis jätab tegelikest asjaoludest mõistlikule inimesele väära mulje või võimaldab teha ebaõige järelduse.⁵⁴

VÕS § 1047 lg 2 kohaselt loetakse teise isiku au teotava või teisele isikule majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamine õigusvastaseks, kui avaldaja ei tõenda, et avaldatud asjaolu vastab tegelikkusele. Isiku majandustegevusse sekkumisest tuleneva kahju hüvitamise kohustuse tekkimine eeldab seda, et avaldatud on faktiväide (andmed), faktiväide oleks hagejale majanduslikult kahjulik ja majanduslikult kahjulike andmete avaldamine oleks ka õigusvastane. Majanduslikult kahjuliku faktiväite õigusvastasus oleneb eelkõige avaldatud faktiväite tõele mittevastavusest. Tegelikkusele vastava faktiväite avaldamine, isegi kui see on isikule majanduslikult kahjulik, ei ole iseenesest õigusvastane VÕS § 1047 lg 2 järgi.⁵⁵

Õiguskirjanduses avaldatud seisukoha järgi on majanduslikult kahjulikuks asjaoluks mistahes ettevõtja, tema ettevõtte või muu majandus- või kutsetegevust omava isiku või tema tegevuse kohta käiv faktiväide, mis kutsub tavapäraselt esile vastava isiku maine või usaldusväärsuse languse olemasolevate või potentsiaalsete äripartnerite või klientide hulgas (nt väide, et isikul on tekkinud makseraskusi; et tema ettevõtte majandustulemused on halvad või oodatust halvemad; et isik on kaotanud olulise tellimuse või äripartneri jne). Seega on nii isiku au teotavad andmed kui ka majanduslikult kahjulik asjaolu isiku mainet kahjustavad, mistõttu saab neid nimetada ühiselt “isiku mainet kahjustavad andmed” ja tekkivat kahju “mainekahjuks”.⁵⁶ Ka kohtupraktikas on leitud, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 puhul kaitstakse isikut majandusliku reputatsiooni kahjustamise eest. Maakohus põhjendas eeltoodut seeläbi, et mainet on kahjustatud eelkõige hageja I kaubamärgi maine kahjustamisega ehk omandisarnase õiguse rikkumisega kui ka hageja I majandustegevusse sekkumisega.⁵⁷ Seoses maksehäiretega on maakohus märkinud, et maksehäire avaldamine on juba iseenesest majanduslikult kahjuliku

⁵² RKEKo 01.12.1997, 3-2-1-99-97.

⁵³ RKTko 21.12.1010, 3-2-1-67-10, p 21.

⁵⁴ Vt nt TlnRnKo 19.05.2023, 2-21-5067/60, p 17.1.

⁵⁵ TlnRnKo 18.05.2023, 2-21-12548/30, p 30.

⁵⁶ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 787.

⁵⁷ HMKo 08.07.2021, 2-19-17902/32, p 160.

asjaolu avaldamine.⁵⁸ Majanduslikult kahjulikuks ei ole aga kohtupraktikas peetud näiteks ekslikku infot kohtulahendi edasikaebamise kohta, kuna see ei saa tekitada juriidilise isikule majanduslikke negatiivsed tagajärgi ega teotada füüsilise isiku au.⁵⁹ Kuna aga nii VÕS § 1047 lg 1 kui ka lg 2 käsitlevad ebaõigete andmete (mitte väärtushinnangute) õigusvastasust, on kahe lõike praktiline erinevus see, et lõikes 2 nimetatud juhul peab kannatanu tõendama üksnes asjaolu, et avaldatud andmed on tema au teotavad või talle majanduslikus mõttes kahjulikud. Selle eesmärk on seega pöörata ümber tõendamiskoormus majanduslikult kahjuliku asjaolu tegelikkusele vastavuse osas.⁶⁰

Ebaõigete andmete ja majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamise kõrval ei kaitse aga VÕS § 1047 lg-d 1–3 (koos VÕS § 1045 lg 1 punktiga 6) juriidilist isikut tema maine kahjustamise eest väärtushinnanguga.⁶¹

Kui tegu kvalifitseerub majandus- või kutsetegevusse sekkumiseks VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 lg-te 1-3 järgi, saab kannatanu nõuda tema majandus- või kutsetegevuse kohta avaldatud ebaõigete andmete ümberlükkamist VÕS § 1047 lg 4 alusel, tema majandus- või kutsetegevuse kohta avaldatud ebaõigete andmete avaldamisega tekitatud varalise kahju hüvitamist või tema majandus- või kutsetegevuse kohta ebaõigete andmete avaldamise lõpetamist või majandus- või kutsetegevuse kohta avaldatud ebaõigete andmete avaldamisega ähvardamisest hoidumist VÕS § 1055 lg 1 alusel.⁶² Olukorras, kus andmete avaldajaks on meediaväljaanne, on Riigikohus leidnud, et kui kostjat ei saa pidada avaldajaks, kellelt saaks VÕS § 1047 lg 4 alusel nõuda ebaõigete andmete ümberlükkamist või avalduse tegemist ümberlükkamiseks, kuid kes põhjustas ebaõigete andmete avaldamisega samade andmete avaldamise teise isiku poolt ning kui tema tegevus oli õigusvastane VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 lg-te 2 ja 3 järgi, on õigus nõuda kostjalt näiteks avalduse esitamist meediaväljaannetele, kus ta teatab, et hageja kohta esitatud andmed on valed, ning taotleb andmete ümberlükkamist enda kulul.⁶³

Saksa õiguses on ebaõigete andmete või majanduslikult kahjuliku ebaõige asjaolu avaldamise õigusvastasus eelkõige kas konkurentsioiguslike sätete, BGB § 823 lg 2, § 824 või isegi § 826 kohaldamisalas. BGB § 823 lõiget 1 (tuginedes õigusele loodud ettevõttele) kohaldatakse siis,

---

⁵⁸ HMKo 12.12.2023, 2-20-12013/55, p 21, 23.

⁵⁹ TlnRnKo 18.12.2023, 2-20-3995/66, p 12.2.

⁶⁰ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 787.

⁶¹ Tampuu, T., lk 242.

⁶² *Ibid*, lk 241.

⁶³ RKTko 19.03.2019, 2-17-17140, p 12.

kui eelnimetatud sätted piisavad ei ole.⁶⁴ Eristatakse nii faktiväiteid (*Tatsachenbehauptungen*), mille ebaõigsus on tõendatav, kui ka väärtushinnanguid (*Werturteile*), mis sarnaselt Eesti kohtupraktikas väljakujunenud seisukohtadele⁶⁵ peegeldavad subjektiivset hinnangut ning nende õigsust ei ole võimalik kontrollida ega tõendada.⁶⁶ Ebaõiged väited loetakse alati õigusvastaseks, kuivõrd nende puhul ei saa rääkida sõnavabadusest ja need loetakse alati majandus- või kutsetegevusse sekkuvaks. Kui avaldaja on teadlik andmete ebaõigsusest, on tema vastutus selge.⁶⁷ Kui aga mitte, oleneb avaldaja vastutus sellest, kui hoolikalt ta andmete tõe üle vastavust kontrollis. See kattub osaliselt ka kehtiva VÕS § 1047 lõikega 3.

Saksa õiguses tõeseid väited õigusvastaseks ei loeta, isegi kui need on isiku majandus- või kutsetegevusele kahjulikud.⁶⁸ Samale seisukohale on jõudnud Eesti õiguse järgi ka Riigikohus – tegelikkusele vastava faktiväite avaldamine, isegi kui see kahjustab isiku mainet, ei ole iseenesest isiku õigusi rikkuv ega õigusvastane.⁶⁹ Saksa kohtupraktikas on vaid erandlikult loetud õige faktiväide esitamine õigusvastaseks - näiteks privaatsuse kaalutlustel.⁷⁰ Arvamusi ja kriitikat kaitseb sõnavabadus, kuid need loetakse õigusvastaseks, kui (i) need põhinevad ebaõigetel faktiväidetest, (ii) need on pahatahtlikud, solvavad või tuginevad asjakohatutele või ebaausatele kaalutlustele.⁷¹ Kohtud rakendavad sellistel juhtudel tihti äriliste huvide ja sõnavabaduse kaalumise testi.⁷²

1.3.2. Piiritlemine muudest õigusvastasuse alustest

Asjaoludest tulenevalt võivad ebaõigete andmete avaldamisel samaaegselt kõne alla tulla mitmed delikti üldkoosseisu õigusvastasuse alused. Küll aga on Riigikohus leidnud, et tegevuse õigusvastasuse saab tuvastada ühel alusel korraga.⁷³ Seega saab õigusvastasuse aluseid esitada alternatiivselt, kuid lõplikul kvalifitseerimisel tuleb lähtuda ühest konkreetsest alusest. Nende eristamine on aga oluline konkreetse delikti eelduste tuvastamiseks ja sellest sõltub ka hüvitatava kahju liik.

---

⁶⁴ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 433.

⁶⁵ RKTko 31.05.2006, 3-2-1-161-05, p 10.

⁶⁶ Habersack, M. BGB § 824 Kreditgefährdung, ärn 17-22.

⁶⁷ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 440.

⁶⁸ *Ibid*, ärn 441.

⁶⁹ RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13, p 36; RKTko 21.12.1010, 3-2-1-67-10, p 18; RKTko 20.06.2012, 3-2-1-169-11, p 12.

⁷⁰ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 443.

⁷¹ *Ibid*, ärn 438-440.

⁷² van Dam, Cees, lk 76.

⁷³ RKTko 28.02.2018, 2-15-4239, p 17.

VÕS § 1045 lg 1 p 4 järgi on kahju tekitamine õigusvastane, kui see tekitati kannatanu isiklike õiguste rikkumisega. Selle sätte järgi kaitstavate isiklike õiguste nimekiri on lai, kuid võrdluses VÕS § 1045 lg 1 punktiga 6 on asjakohased isiku au, isiku õigus oma nimele või kujutisele. Need tulenevad ka VÕS § 1046 näidisloetelust. VÕS § 1046 loetletud õiguste iseloomu arvestades saavad isiklikud õigused kuuluda vaid füüsilistele isikutele ehk kehtiva õiguse järgi ei ole juriidilistel isikutel VÕS § 1045 lg 1 p 4 ja §-ile 1046 tuginemine võimalik. Kui aga majandus- või kutsetegevusega seotud väiteid esitatakse füüsilise isiku kohta, saab VÕS § 1045 lg 1 punkti 4 kohaldada.⁷⁴

VÕS § 1045 lg 1 p 4 kohaldamine võrreldes VÕS § 1045 lg 1 punktiga 6 (koosmõjus VÕS §-iga 1047) võib füüsilise isiku jaoks osutada oluliselt asjakohasemaks, kuivõrd isiklike õiguste rikkumine võimaldab nõuda mittevaralise kahju hüvitamist.⁷⁵ Näiteks maksehäire avaldamise juhtumis leidis Riigikohus, et tegemist ei ole majandus- või kutsetegevusse sekkumisega VÕS § 1045 lg 1 p 6 (ja § 1047) järgi, sest hageja ei ole varalise kahju hüvitamist nõudnud (olguigi, et ta oma majandustegevuse kahjustamisele tugines). Kuna majandustegevusse sekkumisest hoidumise kohustusega kaitstakse üksnes ettevõtja majanduslikku huvi ettevõtte majandamise ja majandustegevusest tulu teenimise vastu, ei ole alust ka mittevaralise kahju hüvitise väljamõistmiseks.⁷⁶

VÕS § 1045 lg 1 p 7 järgi on kahju tekitamine õigusvastane, kui see tekitati seadusest tulenevat kohustust rikkuva käitumisena. Punkti 7 järgi õigusvastasusele tuginemine eeldab teatava kaitsenormi olemasolu, mille eesmärk on kannatanu kaitse (vastavalt asjaoludele) konkreetse õigusvastase teo eest. Seetõttu tuleb sätte kohaldamisel arvestada ka VÕS § 1045 lõikega 3, mille kohaselt ei ole seadusest tuleneva kohustuse rikkumisega kahju tekitamine õigusvastane, kui kahju tekitaja poolt rikutud sätte eesmärk ei olnud kannatanu kaitsmine sellise kahju tekkimise eest.

Nagu eelnevalt mainitud, ei kaitse õiguskirjanduses avaldatud seisukoha järgi VÕS § 1047 lg-d 1-3 juriidilist isikut tema maine kahjustamise eest väärtushinnanguga. Selliseks normiks sai pidada näiteks konkurentsiseaduse⁷⁷ (edaspidi ka KonkS) § 50 lg 1 punkti 1, mis küll muutus 07.12.2018 redaktsiooniga kehtetuks, kuid mis sätestas keelu eksitava teabe avaldamise, avaldamiseks esitamise, tellimise ja konkurendi või tema kauba halvustamise kohta (kõlvatu

⁷⁴ RKTko 21.12.2005, 3-2-1-95-05, p 31.

⁷⁵ VÕS § 134 lg 2.

⁷⁶ RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13, p 29.

⁷⁷ Konkurentsiseadus. RT I 20.12.2017, 2.

konkurentsi keeld).⁷⁸ Sama sisuga säte loodi ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse⁷⁹ (EKTÄKS) §-i 4. Kuigi kohtupraktikas EKTÄKS §-i 4 kaitsenormina veel käsitletud pole, leiab magistr töö autor, et kuna see on varem kehtinud KonkS § 50 lg 1 punktiga 1 samasisuline, siis saab seda samamoodi VÕS § 1045 lg 1 p 7 juures kaitsenormina kohaldada. Samuti on kaitsenormidena asjakohased reklaamiseaduse⁸⁰ (edaspidi ka RekS) § 4 lg 1, mis sätestab eksitava reklaami keelu, ning RekS § 5 lg 2, mis keelab reklaamis võrdluse kasutamise, kui (i) reklaam põhjustab reklaami tellija ja tema konkurendi segiajamist või tõenäolist segiajamist, (ii) reklaamis kasutatakse ära konkurendi mainet enda huvides, (iii) reklaam seostab päritolunimetusega kauba sellise kaubaga, millel ei ole sama nimetus ja (iv) reklaam esitab kaupa või teenust Eestis õiguskaitset omava kaubamärgiga tähistatud kauba või teenuse koopia või jäljendina.

Kaitsenormi olemasolu ei viita aga automaatselt sellele, et VÕS § 1045 lg 1 punktile 6 tuginemine on välistatud. Kui EKTÄKS §-i 4 käsitleda kaitsenormina, siis see keelab eksitava teabe avaldamine, avaldamiseks esitamise või tellimise. “Eksitav teave” võib kujutada endast nii ebaõigeid andmeid VÕS § 1047 lg 1 järgi kui ka majanduslikult kahjulikku ebaõiget asjaolu VÕS § 1047 lg 2 järgi. Juhul, kui tegemist on kas VÕS § 1047 lg-s 1 või lg-s 2 nimetatud õigusvastase teoga, saab isik valida, kas tugineda majandus- või kutsetegevusse sekkumise õigusvastasusele või kaitsenormi rikkumisele. Kui tegemist on aga väärtushinnangu esitamisega, on (vähemalt juriidiliste isikute puhul) VÕS § 1045 lg 1 punktile 6 tuginemine välistatud ning õigusvastasusele tuginemine on võimalik vastava kaitsenormi ja VÕS § 1045 lg 1 p 7 alusel. Siinkohal tuleb aga märkida, et EKTÄKS-is reguleeritud ebaausa konkurentsi keeld eksitava teabe avaldamise kaudu reguleerib õigusvastasust konkurentide omavahelises suhtes.⁸¹ Just konkurendi kahjustamise keelu eesmärgiga on ka RekS § 4 ja § 5.⁸² Seega ei ole VÕS § 1045 lg 1 punktiga 7 ja EKTÄKS §-iga 4, RekS § 4 lg-ga 1 ja § 5 lg-ga 2 kui kaitsenormidega hõlmatud olukorrad, kus väärtushinnangu esitab näiteks tarbija või muu isik.

---

⁷⁸ Tampuu, T., lk 242.

⁷⁹ Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus. RT I, 07.12.2018, 2.

⁸⁰ Reklaamiseadus. RT I, 06.03.2026, 8.

⁸¹ Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus 678 SE. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/9b6f21b8-db1c-436d-a045-326913d80d22/> seletuskirja lk 2

⁸² Reklaamiseadus 135 SE. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/1a7e0833-57d2-afa4-cea3-4002b8c1c935/Reklaamiseadus/>

VÕS § 1045 lg 1 p 7 võib majandus- või kutsetegevusse sekkumise asemel kõne alla tulla ka olukorras, kus ebaõigete andmete avaldamisega on rikutud isikuandmete kaitse seaduse norme.⁸³

VÕS § 1045 lg 1 p 8 kohaselt on kahju tekitamine õigusvastane, kui see tekitati heade kommete vastase tahtliku käitumisega. Juba normi enda sõnastus viitab VÕS § 1045 lg 1 p 8 kohaldamise kahele peamisele eeldusele - õigusvastane tegu peab olema tahtlik, täpsemalt suunatud kannatanu kahjustamisele⁸⁴ ja heade kommete vastane. Teo vastuolu heade kommetele nõuab juhtumipõhist hindamist. Üldsõnaliselt on Riigikohus heade kommete vastast tegu defineerinud selliselt, et see eksib ausalt ja õiglaselt mõtlevate inimeste õiglustunde ja väärtushinnangute ning õiguse üldpõhimõtete vastu.⁸⁵ Seonduvalt VÕS § 1045 lg 1 punktiga 6 on Riigikohus leidnud, et juriidilise isiku kohta ebaõigete andmete avaldamisega kahju tekitamine võib olla õigusvastane eelkõige siis, kui nende andmete avaldamisega sekkutakse juriidilise isiku majandus- või kutsetegevusse (VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 lg-d 1-3), rikutakse seadusest tulenevat kohustust (VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja lg 3) või käitutakse tahtlikult heade kommete vastaselt (VÕS § 1045 lg 1 p 8).⁸⁶

VÕS § 1045 lg 1 punktide 6 või 8 kohaldamise üle otsustamisel tuleb eelkõige lähtuda konkreetse juhtumi asjaoludest. Välistatud ei ole see, et kahele alusele saab tugineda ka alternatiivselt, mida eelnevalt viidatud lahendis on ka tehtud. Kui tegemist on ebaõigete andmete avaldamisega, siis VÕS § 1045 lg 1 p 6 (koosmõjus VÕS §-iga 1047) ei eelda ebaõigete andmete avaldamisel tahtlust ehk seda saab teha ka hooletusest. Samas on tahtlik ebaõigete andmete avaldamine (valetamine) õigusvastane VÕS § 1045 lg 1 p 8 järgi.⁸⁷ VÕS § 1045 lg 1 p 8 alusel õigusvastasuse tuvastamine ei eelda täiendavate eelduste kontrollimist ehk VÕS § 1047 ei ole antud juhul asjakohane, mis omakorda lihtsustab oluliselt teo õigusvastasuse tuvastamist. Juriidiliste isikute seisukohalt on aga oluline see, et sarnaselt kaitsenormi rikkumisega kaitseb ka VÕS § 1045 lg 1 p 8 neid maine kahjustamise eest väärtushinnanguga.⁸⁸ Kahju hüvitamise seisukohalt pakub VÕS § 1045 lg 1 p 8 samaväärset kaitset nagu on võimalik ka VÕS § 1045 lg 1 p 7 puhul - nimelt on Riigikohus leidnud, et puhtmajandusliku kahju hüvitamine tulla kõne alla kahju tekitamise puhul heade kommete vastase tahtliku käitumisega

⁸³ RKTko 20.06.2012, 3-2-1-169-11, p 13; RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13, p 31; RKTko 29.03.2017, 3-2-1-153-16, p 17.4.

⁸⁴ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 766.

⁸⁵ RKTko 11.12.2024, 2-24-5907, p 11.

⁸⁶ RKTko 09.08.2023, 2-20-5869, p 14.

⁸⁷ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 785.

⁸⁸ Tampuu, T., lk 242.

(VÕS § 1045 lg 1 p 8), eelkõige kui kahju tekitaja tegevuse eesmärgiks ongi kannatanule sellise kahju tekitamine või kui sellise kahju tekkimine on kahju tekitamisega tõenäoliselt kaasnev ja kahju tekitajale seetõttu ettenähtav.⁸⁹

1.4. Majandus- või kutsetegevuse seiskamine kui VÕS § 1045 lg 1 p 6 eeldus

1.4.1. Üldised eeldused

VÕS § 1049 kohaselt loetakse teise isiku majandus- või kutsetegevuse oluliseks ajaks täieliku või osalise seiskamise põhjustamine õigusvastaseks, kui see toimus tegevusse õigusvastase ähvarduse, lubamatu boikoti, demonstratsiooni või streigiga sekkumise tagajärjel või muul viisil, mis on vahetult suunatud isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele. Ka antud sätte eeskujuks on professor Christian von Bari poolt Saksa võlaõiguse reformi raames koostatud analüüs ja ettepanekud BGB deliktiõiguse reformimiseks, samuti Saksa õigusteoorias väljakujunenud seisukohad ettevõtte kui toimiva majandusüksuse ning selle hulka kuuluva vara deliktiõiguslikuks kaitse kohta.⁹⁰

Viidatud sätte ei anna ammendavat nimekirja tegudest, mille korral loetakse majandus- või kutsetegevusse seiskamine õigusvastaseks. Konkreetselt on nimetatud õigusvastane ähvardus, lubamatu boikott, demonstratsioon või streik, kuid tegemist võib olla ka muu viisiga, mis on vahetult suunatud isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele. Magistr töö autorile teadaolevalt ei esine Eesti kohtupraktikas ühtegi sellist kaasust, kus oleks olnud tegemist näidisloetelus toodud õigusvastase teoga, vaid käsitletud on alati õigusvastast majandus- või kutsetegevuse seiskamist “muul viisil”.

Õiguskirjanduses on VÕS § 1049 õigusvastase teo tunnuseks loetletud järgnev: (i) isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumine viisil, mis on vahetult suunatud majandus- või kutsetegevuse seiskamisele, ja (ii) selle tagajärjel majandus- või kutsetegevuse oluliseks ajaks täieliku või osalise seiskamise põhjustamine. Seega on paragrahvi kohaldamiseks nõutav põhjuslik seos majandus- või kutsetegevusse sekkumise ning majandus- või kutsetegevuse seiskamise vahel.⁹¹

---

⁸⁹ RKTko 31.03.2010, 3-2-1-7-10, p 39.

⁹⁰ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

⁹¹ *Ibid.*

1.4.2. Õigusvastane ähvardus, lubamatu boikott, demonstratsioon, streik või muu tegu

Õigusvastase ähvarduse määratlemisel saab osaliselt lähtuda tsiviilseadustiku üldosa seaduse⁹² (edaspidi ka TsÜS) § 96 lg-st 2, mille kohaselt on ähvardus õigusvastane, kui (i) tegu või tegevusetus, millega isikut ähvardati, on ise õigusvastane, (ii) ähvarduse mõjul saavutatava tehingu eesmärk on õigusvastane või (iii) teo või tegevusetuse, millega ähvardati, kasutamine tehingu tegemisele kallutamiseks on ise õigusvastane. Olemuslikult peab TsÜS § 96 lg 1 järgi ähvardus olema vahetu ja tõsine, jättes tehingu teinud isikule olukorda arvestades mõistliku valiku puudumise.

Ähvarduse defineerib ka karistusseadustiku⁹³ (edaspidi ka KarS) § 120 lg 1 ja seab selleks kaks eeldust: ähvardus peab olema suunatud tapmisele, tervisekahjustuse tekitamisele või olulises ulatuses vara rikkumisele või hävitamisele ja kannatanul peab olema alust karta ähvarduse täideviimist.

Arvestades § 1049 eesmärki ei saa antud sättes nimetatud ähvarduse määratlemisel üheselt lähtuda ei tsiviilseadustiku üldosas ega ka karistusseadustikus nimetatud ähvarduse toimepanemise eeldustest. TsÜS § 96 nimetatud kriteeriumid on suunatud ähvarduse mõjul konkreetse tehingu tegemise tagajärgedele. Karistusseadustiku definitsioon jääb aga liialt kitsaks, kuivõrd ähvardus peab olema suunatud konkreetsetele tapmisele, tervisekahjustuse tekitamisele või vara olulises ulatuses rikkumise või hävitamisele. Küll aga on nii tsiviilseadustiku üldosa seaduses kui karistusseadustikus nimetatud ähvarduse määratlused oluliseks lähtepunktist, et igat väljendatud kavatsust põhjustada ebameeldivusi ähvarduseks ei loetaks.

Lubamatu boikott on suhete õigusvastane katkestamine, samuti osavõtust, millegi kasutamisest või muust sarnasest loobumine. Boikott kui selline eriseadustes defineeritud ei ole, samuti ei ole majandus- või kutsetegevuse seiskamine boikoti teel leidnud rakendamist ka kohtutes. Sisult võib see vastata näiteks KonkS § 4 nimetatud konkurentsi kahjustavatele kokkulepetele, kooskõlastatud tegevusele ja ettevõtjate ühenduse keelatud otsustele. Nii võib lubamatuks boikotiks VÕS § 1049 järgi ja KonkS § 4 lg 1 alusel pidada näiteks kaubaturule pääsu piiramist kolmandatele isikutele või püüdu neid sealt välja tõrjuda KonkS § 4 lg 1 punkti 3 järgi, võrdväärsete kokkulepete puhul erinevate tingimuste rakendamist KonkS § 4 lg 1 punkti 5 järgi

⁹² Tsiviilseadustiku üldosa seadus. RT I, 31.12.2024, 48.

⁹³ Karistusseadustik. RT I, 22.12.2025, 2.

või turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, näiteks põhjendamatu keeldumist kauba müümisest või ostmisest KonkS § 16 p 6 järgi. Ebaaus konkurents on ka DCFR artikli VI.–2:208 kohaldamisalas.⁹⁴ Küll aga ei defineeri VÕS § 1049 boikotte konkurentsioiguslike keeldude kaudu, mistõttu võib boikotiks pidada ka muid selle üldisele definitsioonile vastavaid tegusid.

Saksa kohtupraktikas peetakse boikoti juhtumite iseloomulikuks jooneks kahju tekitaja üleskutset või nõuet lõpetada äritegevus kannatanuga või teisisõnu boikoteeritud osapoolega.⁹⁵ Seetõttu on ka leitud, et vastavad boikoti juhtumid vajavad kolme osapoolt ehk ka sihtrühma, keda kannatanu boikoteerimisele mõjutatakse.⁹⁶ Lisaks otsestele adressaatidele võivad boikoti pooleks olla ka kannatanu äripartnerid või üldine avalikkus. Sellised boikotid võivad tulla näiteks looma- ja looduskaitse aktivistidelt ja poliitilistest initsiatiividest.⁹⁷ Boikotid võivad väljenduda ka füüsilistes takistustes, kuid seda pigem demonstratsioonide näol ja sellistes kaasustes võib pigem olla asjakohane omandi rikkumine.⁹⁸

Kuna boikotil puudub ühene legaaldefinitsioon ning kohtupraktika selle osas on puudulik, ei ole võimalik ammendavalt määrata ka boikoti lubamatust. Ka Saksa kohtupraktika kohaselt on boikoti õigusvastasuse defineerimine osutunud keeruliseks.⁹⁹ Kokkuvõtvalt on ka siin Saksa kohtute praktika taandunud poolte huvide kaalumiseni.¹⁰⁰ Õigusvastaseks peetakse näiteks selliseid boikotte, mis eesmärgi poolest teenivad kahju tekitaja majanduslikke huve. Seda vaadatakse siis juba aga konkurentsioiguslikust perspektiivist, mistõttu võivad õigusvastasuse alusena olla asjakohasemad eriseadusest tulenevad kaitse normid.¹⁰¹ Kui aga boikoti algataja eesmärk on eelkõige anda panus nn arvamuste avaldamisesse küsimuses, mis puudutab oluliselt avalikkust¹⁰² või kui tema tegevust ajendab mure üldsuse poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete või kultuuriliste huvide pärast¹⁰³, on selline tegevus kaitstud Saksamaa Liitvabariigi põhiseaduse (saksa keeles *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*) artikli 5 lõikega

---

⁹⁴ Bar, C., Clive, E, lk 3357.

⁹⁵ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 240.

⁹⁶ BGH (12.03.1965), KZR 8/63; BGH (18. 11.1955), I ZR 176/53.

⁹⁷ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 240.

⁹⁸ *Ibid*, ärn 241

⁹⁹ *Ibid*, ärn 243.

¹⁰⁰ BVerfG (15.01.1958), BvR 400/57; BVerfG (26.02.1969), BvR 619/63.

¹⁰¹ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 244.

¹⁰² BVerfG (15.01.1958), BvR 400/57.

¹⁰³ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 245.

1 ja selle tagajärjel ei saa sekkumist majandus- või kutsetegevusse pidada õigusvastaseks.¹⁰⁴ Seejuures peavad aga boikoti läbiviimiseks võetavad meetmed olema proportsionaalsed.¹⁰⁵

Streigi legaaldefiniitsioon tuleneb kollektiivse töötuli lahendamise seaduse¹⁰⁶ (KTTLS) § 2 lõikest 2, mille kohaselt on streik töökatkestus, mis toimub töötajate või töötajate ühingu või liidu algatusel, saavutamaks tööandjalt või tööandjate ühingult või liidult järeleandmisi seaduslikes tööalastes nõudmistes.

Demonstratsioonil puudub legaaldefiniitsioon või kindel tähendus VÕS § 1049 kontekstis, kuid üldiselt on tegemist teatud meelsuse väljendusega, mida on eelkõige võimalik realiseerida koosoleku näol. Avalik koosolek korrakaitseaduse¹⁰⁷ (edaspidi ka KorS) § 58 lg 2 tähenduses on inimeste koos olemine avalikus kohas ühise eesmärgiga kujundada või väljendada oma meelsust. Magistritöö autorile teadaolevalt ei ole ka demonstratsiooni kui majandus- või kutsetegevuse seiskamise viisi kohtupraktikas käsitletud. Demonstratsioon kui selline ei pea aga alati vastama koosoleku tunnusele korrakaitseaduse mõistes. Saksa kohtupraktikast nähtub, et eelnevalt mainitud boikotid ja demonstratsioonid on omavahel seotud ehk demonstratsiooni näol võib olla tegemist ka boikoti ühe väljendusega.¹⁰⁸ Demonstratsioon seondub pigem ettevõtja tegevusele füüsiliste takistuste seadmise¹⁰⁹, kuid demonstratsiooni tähendust arvestades peab see olema seotud ka teatava meelsuse avaldamisega.

VÕS §-st 1049 sõnastusest tulenevalt on selge, et ähvardus peab VÕS § 1049 alusel olema õigusvastane ning boikott peab olema lubamatu.¹¹⁰ Streigi, demonstratsiooni ja „muu viisi“ puhul ei ole aga sättest endast üheselt tuvastatav, kas ka need sekkumise viisid peavad olema lubamatud. Õiguskirjanduses on seda aga täpsustatud - paragrahvis nimetatud sekkumise viisid (boikott, streik või demonstratsioon) peavad olema õigusvastased. „Muu viisi“ kohta seda otseselt märgitud ei ole, kuid õiguskirjanduses toodud näited viitavad sellele, et ka muu sekkumise viis peab olema õigusvastane – tootmishoonete omavoliline hõivamine valduse kaitseks või muul eesmärgil, ettevõttele juurdepääsu blokeerimine, ettevõtte tegevuseks vajalike kommunikatsioonide nagu elekter, side jms katkestamine jne.¹¹¹

---

¹⁰⁴ *Ibid.*

¹⁰⁵ *Ibid.*, ärn 246.

¹⁰⁶ Kollektiivse töötuli lahendamise seadus. RT I, 30.06.2023, 31.

¹⁰⁷ Korrakaitseadus. RT I, 07.04.2026, 7.

¹⁰⁸ Hau, W., Poseck, R., BGB § 823, ärn 241.

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ „Teise isiku majandus- või kutsetegevuse oluliseks ajaks täieliku või osalise seiskamise põhjustamine loetakse õigusvastaseks, kui see toimus tegevuse õigusvastase ähvarduse, lubamatu boikoti, /.../“

¹¹¹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

Magistritöö autor leiab, et eeltoodud seisukohta on põhjendatud kahtluse alla seada. Asjaolu, et tegu on juba vahetult suunatud isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele, võib olla piisav, et kahju tekitaja tegu õigusvastaseks pidada. See on eelkõige asjakohane VÕS §-is 1049 nimetatud „muu viisi“ puhul, kuna sinna alla kuuluvate juhtumite rühm on piiritlemata. Näiteks on Riigikohus pidanud võimalikuks nõuet VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 alusel olukorras, kus menetlusvälisel isikul on hagi tagamise meetmetest tulenevalt tekkinud kahju.¹¹² Kuna „muu tegu“ on viidatud tsiviilasja kontekstis hagi tagamise taotlemine, tuleks õiguskirjanduses avaldatud seisukohast lähtudes tuvastada ka hagi tagamise õigusvastasus. See on aga keeruline, kui mitte isegi võimatu – hagi tagamise otsustab kohus ning tagantjärei hagi tagamise õigusvastuse tuvastamine ei ole kuidagi reguleeritud ega ka kohtupraktikas käsitletud. Riigikohus ka tsiviilasjas nr 2-18-11694 selgelt välja toonud, et lugeda kostja tegevus õigusvastaseks VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 mõttes, pidanuks kostja tegevuse vahetuks eesmärgiks olema seisata menetlusvälise kolmanda isiku majandus- või kutsetegevus.¹¹³ Kui hageja soovib tugineda sellele, et kostja sekkus menetlusvälise kolmanda isiku majandustegevusse¹¹⁴, peaks ta esile tooma ja tõendama, et kostja tahe hagi tagamist taotledes oli takistada menetlusvälise kolmanda isiku majandustegevust. See ei tähenda, et kostja taotlus hagi tagada pidanuks olema suunatud menetlusvälise kolmanda isiku majandustegevuse täielikule seiskamisele. Piisab sellest, kui kostja tahe oli suunatud sellele, et osa menetlusvälise kolmanda isiku majandustegevusest seiskuks.¹¹⁵ Riigikohus on üksikasjalikult välja toonud VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 alusel õigusvastase teo eeldused, kuid ei ole maininud, et ka hagi tagamine ise peaks olema õigusvastane. Magistritöö autori hinnangul viitab see asjaolule, et teo ehk hagi tagamise õigusvastasuse eraldi tuvastamine ei ole nõutav ja õigusvastaseks muudab hagi tagamise asjaolu, et see on suunatud menetlusvälise isiku majandus- või kutsetegevuse osalisele või täielikule seiskamisele.

Muus Eesti kohtupraktikas VÕS §-s 1049 nimetatud “muu viisi” õigusvastasuse pikemat analüüsi ei nähtu ja nõude rahuldamata jätmisel on põhjendused pigem pealiskaudsed. Näiteks tsiviilasjas nr 2-13-60162/116 tugines kostja tasaarvestamisel kahjunõudele, mis tekkis sellest, et hageja juhatuse liikmed blokeerisid 2014. aastal juurdepääsu kostja kinnistule, takistades seadmete transporti. Kostja tugines sellele, et juhatuse liikmed olid teadlikud, et kostjal on oma

---

¹¹² Riigikohtu tsiviilasjas nr 2-18-11694 tugineti sellele, et kuna hageja ei saanud teises tsiviilasjas hagi tagamise tõttu toodet turustada, jäi ka tootjal sellest tulu saamata. RKTko 2-18-11694, p 17.

¹¹³ RKTko 2-18-11694, p 17.

¹¹⁴ Kuna menetlusväline kolmas isik loovutas kõnealuses tsiviilasjas oma deliktiõigusliku kahju hüvitamise nõude hagejale, on asjas läbivalt viidatud menetlusvälise kolmanda isiku, mitte hageja nõudele.

¹¹⁵ RKTko 2-18-11694, p 17.3.

korrapärase majandustegevuse läbiviimiseks vaja juurdepääsu tehase hoovipoolsele laadimisavale, mh seadmete transportimiseks tehast ja tehasesse. Juurdepääsu takistamisega sekkusid nad kostja majandus- või kutsetegevusse. Kohus leidis, et asjaolu, et hageja juhatuse liikmed olid teadlikud kostja vajadusest juurdepääsule majandustegevuse läbiviimiseks, ei tekitanud nendele kohustust teatud viisil kostja huvides tegutseda. Hagejal ei saanud olla kontrolli selle üle, kuidas kasutatakse temale mittekuuluvat kinnistut ja veoautot. Lisaks pidi kostja majandustegevuse planeerimisel arvestama sellega, et tal puudub naaberkinnisasja kasutusõigus.¹¹⁶ Kui käsitleda antud lahendi järeldusi ainult õigusvastasuse aspektist, siis magistriltõ autor ei pea neid veevaks. Teo õigusvastasus § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 tähenduses ei sõltu teise poole võimalikust kohustusest kannatanu huvides tegutseda, kui just tegu ei panda toime tegevusetusega (ringkonnakohtu argumentatsioon justkui sellele viitab). Lisaks sellele ei ole teo õigusvastasuse juures määrav võimalik kasutusõigus, kuna kinnisasja valdamiseks õigusliku aluse võimalik puudumine ei välista majandus- või kutsetegevuse seiskamise õigusvastasust.¹¹⁷

Vaieldav on ka see, kas streik ja demonstratsioon ise peaks tingimata lubamatud, st õigusvastased olema. Õiguskirjanduses on leitud, et streigi õigusvastasust tuleb kontrollida KTTLS § 22 alusel¹¹⁸, mille lõigete 1-3 kohaselt on ebaseaduslikud streigid (i) kohtu tegevuse mõjutamiseks, (ii) millele ei ole eelnenud läbirääkimisi ja lepitustoiminguid ja (iii) mille väljakuulutamisel või korraldamisel on rikutud KTTLS-iga kehtestatud korda. Sellest tuleneb, et isegi, kui isiku majandus- või kutsetegevus seiskub osaliselt või täielikult oluliseks ajaks ja streik on sellele ka suunatud, ei ole isikul nõuet VÕS § 1045 g 1 p 6 ja VÕS § 1049 alusel, kui streiki ei saa õigusvastaseks pidada KTTLS § 22 alusel. Saksa õiguskirjanduses on näiteks leitud, et streik on õigusvastane eelkõige siis, kui see ei ole ametiühingu poolt juhitud ning ei ole kantud streigiga taotletavast eesmärgist. Samuti peab streik olema proportsionaalne ning kasutatavad meetodid ei tohi olla lubamatud (näiteks sihilik juurdepääsu takistamine).¹¹⁹ Seega saab Saksa õiguse eeskujul ka VÕS § 1049 puhul järeldada, et streik peab ise samuti õigusvastane olema.

Demonstratsiooni kui teo puhul on õigusvastasuse tuvastamine veelgi keerulisem, kuna streigiga võrreldes ei ole sellel selgelt legaaldefiniitsiooni ega ka seaduses kehtestatud ebaseaduslikkuse aluseid. Kui käsitleda demonstratsiooni kui avalikku koosolekut

---

¹¹⁶ HMKo 21.06.2019, 2-13-60162/116, p 23.

¹¹⁷ vt ka RKTko 30.11.2005, 3-2-1-123-05, p 30.

¹¹⁸ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

¹¹⁹ Hau, W., Poseck, R., BGB § 823, ärm 250-253.

korrakaitseaduse tähenduses ja kui lähtuda õiguskirjanduses streigi õigusvastasuse tuvastamise kohta selgitatust, saaks ka demonstratsiooni puhul õigusvastasust tuvastada korrakaitseaduses sätestatud avaliku koosoleku regulatsiooni alusel. KorS § 62 nimetab keelatud koosolekud – sellised koosolekud on suunatud Eesti iseseisvuse vastu, õhutades vägivalda, vihkamist või diskrimineerimist. Koosolek võib KorS § 63 järgi olla keelatud ka oma asukoha tõttu. Demonstratsiooni võiks pidada õigusvastaseks ka siis, kui eiratakse KorS § 67 kehtestatud menetlusnõudeid ehk kui prefektuuri ei teavitata ette planeeritud koosolekust. Demonstratsiooni õigusvastasus võib tuleneda ka avaliku korra rikkumisest ja ohu tekitamisest, näiteks kui see rikub avaliku korra üldnõudeid KarS § 262 järgi või kui see on toime pandud vägivallaga KarS § 263 alusel. Korrakaitselistel kaalutlustel saab demonstratsiooni õigusvastaseks lugeda veel siis, kui sellega tekitatakse kõrgendatud vahetu oht isikule elule või kehalisele puutumatusel, mis on aluseks koosoleku keelamisele KorS § 72 lg 1 p 2 või KorS § 73 lg 2 p 2 alusel. Kui käsitleda eeltoodut samamoodi nagu streigi õigusvastasust, siis ei pruugi avaliku koosoleku puhul olla kannatanul nõuet VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 alusel, kui avalik koosolek on õiguspärane korrakaitseaduse nõuete järgi.

Saksa õiguses on leitud, et kui demonstratsiooniga takistatakse tahtlikult ettevõtja majandustegevust (ettevõttesse sissepääsu tahtlik blokeerimine), on tegemist loodud ettevõtte õiguse rikkumisega BGB § 823 lg 1 alusel.¹²⁰ See vastab sisuliselt ka VÕS § 1049 eeldustele, s.o demonstratsiooni õigusvastasust saaks jaatada juba siis, kui sekkutud on viisil, mis on vahetult suunatud isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele ja selle tagajärjel põhjustatakse majandus- või kutsetegevuse osaline või täielik seiskamine. Saksa õiguses on ka erandeid tunnustatud ehk tahtlikku majandustegevuse mõjutamist on õiguspäraseks peetud vaid juhtudel, kui juurdepääsu takistamine on vaid inimeste kogunemise kõrvalmõju ja kui isiku majandus- või kutsetegevus on demonstratsioonist mõjutatud vaid lühiajaliselt.¹²¹ Ka Eesti õiguse kohaselt oleks VÕS § 1049 alusel võimalik samale järeldusele jõuda, kuivõrd majandus- või kutsetegevuse seiskamine peab toimuma ka oluliseks ajaks. Seega on Saksa õiguse eeskujul võimalik ka selline tõlgendus, mille kohaselt ei pea demonstratsioon ise olema õigusvastane, st ei ole vajalik ka demonstratsiooni õigusvastasuse sisustamine eriseadustest tulenevate nõuete kaudu.

Saksa õigusteoorias on üldisemalt leitud, et tegutseva ettevõtte õiguse riive tunnustele vastava teo puhul toimib õigusvastasuse tuvastamine teistmoodi. Selliste õiguste puhul, mis on BGB §

---

¹²⁰ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 458.

¹²¹ *Ibid.*

823 lg-s 1 välja toodud (elu, keha, tervis, vabadus, omand) saab õigusvastasust hinnata ainuüksi teost või teo tagajärjest endast lähtuvalt, kuna selle pinnalt on õigusvastasuse element selgem. Küll aga juhtudel, mis on liigitatud muu õiguse (*ein sonstiges Recht*) alla – nagu Saksa õiguses on ka õigus tegutsevale ettevõttele – ei pruugi ainuüksi teo kui sellise hindamine võimaldada jõuda järelduseni, et see on õigusvastane.¹²² Seega lähtutakse asutatud ettevõtte õiguse puhul poolte huvide ning õiguste kaalumise, ja seda tihti ka põhiõiguste tasandil.¹²³ See tähendab, et ettevõttele antud huvide kaitse ei kujuta endast üksnes ettevõttega seotud sekkumise koosseisu alusel määratletud kaitstavat hüve, vaid selle sisu ja ulatus tuleb kohtul pigem iga juhtumi puhul eraldi kindlaks määrata. Sellest tuleneb omakorda, et sekkumise ebaseaduslikkust ei saa eeldada, vaid see tuleb esmalt positiivselt kindlaks teha.¹²⁴ Kui lähtuda seisukohast, et VÕS § 1049 nõuab kõikide sättes nimetatud sekkumise viiside puhul eraldi õigusvastasuse tuvastamist, on võimalik seda teha ka Saksa õiguses eeskujul poolte huvide kaalumise kaudu.

1.4.3. Majandus või kutsetegevuse oluliseks ajaks täielik või osaline seiskamine

Olulist aega ei ole eeldusena võimalik üheselt defineerida. Kohtupraktikas on majandus- või kutsetegevuse seiskamist oluliseks ajaks peetud näiteks olukorras, kus kostja lülitas hageja valduses olnud ruumis elektri välja, pärast mida ei olnud tsiviilasjas vaidlusaluseid ruume võimalik kioskina erinevate kaupadega (sealhulgas toidukaupadega) kauplemiseks kasutada 01.07.2006 (mõni tund) ja alates 11.07.2006 täielikult. Seega saab asuda seisukohale, et elektri väljalülitamisega seiskus selles kioskis täielikult hageja majandustegevus ja seda oluliseks ajaks (kioski valduse andis hageja üle alles 12.10.2006).¹²⁵ Peale selle ei ole aga olulisele ajale kui VÕS § 1049 eeldusele aga eraldi olulist tähelepanu pööratud - näiteks ei ole kohtupraktikas kindlaks tehtud, mis peab olema majandus- või kutsetegevuse seiskamise minimaalne aeg, et seda lugeda oluliseks. Magistritöö autorile teadaolevalt ei tulene “olulise aja” kriteeriumit otseselt ka Saksa kohtupraktikast või õigusteooriast. Siiski, üks võimalik eeskuju võib olla Saksa õiguses tunnustatud majandus- või kutsetegevusse sekkumise nn kvantitatiivne eeldus, mille kohaselt peab seiskamine tekitama sellise kahjuhu, mis ületab pelgalt häirimise või

---

¹²² Markesinis, B. S. A Comparative Introduction to the German Law of Torts. Oxford: Clarendon Press 1994, lk 72.

¹²³ Mollers, Thomas M. J. Legally Protected Rights - An Assessment of a Development in German Tort Law. – German American Law Journal 6. 1997, lk 11-12

¹²⁴ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 187.

¹²⁵ TlnRnKo 26.11.2009, 2-06-24266/21, p 63.

sotsiaalselt tavapärase takistuse.¹²⁶ Olulise aja kaudu on võimalik n-ö aktsepteeritava sekkumise piiri ületamist sisustada.

Magistritöö autori hinnangul ei saa „olulist aega“ igas juhtumises samadel kriteeriumidel hinnata, sest rikkumise ajalisel kestvusel ei pruugi olla selget seost rikkumise intensiivsuse või tekkinud kahjuga. Eeltoodu võib väljenduda näiteks olukorras, kus korraldatakse ettevõtja e-poele hajus teenusetökestusrünne, mille tulemusel on veebipood maas kolm päeva. Kolm päeva tavalisel müügiperioodil ei pruugi kaasa tuua ulatuslikku kahju¹²⁷, mistõttu võiks VÕS 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 kohaldamisel asuda seisukohale, et majandus- või kutsetegevusse seiskamine ei ole toimunud oluliseks ajaks. Kui aga rünne toimub täpselt ostukampaania ajal ja on tõendatud, et sellel ajal on e-poe müügikäive oluliselt suurem, toob kolmepäevane majandustegevuse seiskamine kaasa oluliselt ulatuslikuma kahju. Seega on majandus- või kutsetegevuse seiskumine ajalisel toimunud sama pikaks ajaks, kuid rikkumise tagajärjed oluliselt erinevad. Seega ei peaks sellise juhtumi puhul rõhutama seiskumise ajalist kestust, vaid keskenduma rikkumise tagajärgedele.

Ka õiguskirjanduses on leitud, et olulist aega tuleb hinnata igal konkreetsel juhul, võttes arvesse kannatanu majandus- või kutsetegevuse iseloomu ja seiskumise tagajärgede raskust.¹²⁸ Eeltoodud näite puhul saaks seega järeldada, et kui tavalisel ostuperioodil ei pruugi majandustegevuse seiskumine kolmeks päevaks olla piisavalt oluline aeg, siis ostukampaania ajal saab seda ulatuslikust kahjust tulenevalt jaatada. Vastaval juhul on aga rohkem tegemist seiskumise tagajärgede raskuse hindamisega, mistõttu võib tekkida küsimus, kas ajalise kestvuse hindamine on sellistes juhtumites üldse asjakohane.

Magistritöö autor leiab, et olulise aja kriteeriumi ehk ajalise kestvuse hindamise asemel võib olla asjakohasem lähtuda hoopis Saksa õiguses esinevast kvantitatiivsest eeldusest, mille kohaselt peab seiskamine tekitama sellise kahjuohtu, mis ületab pelgalt häirimise või sotsiaalselt tavapärase takistuse.¹²⁹ Nii saavad kohtud anda igakordse hinnangu rikkumise olulisusele. Seega oleks VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS §-iga 1049 hõlmatud ka sellised juhtumid, kus seiskamine ei ole põhjustatud oluliseks ajaks, aga rikkumise sisu on majandus- või

---

¹²⁶Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 417.

¹²⁷ Kahju suurus sõltub muidugi ka e-poe suurusel ning e-poest igapäevaselt tehtavate ostude mahust, aga seda saab analüüsida võrreldes tavaliselt ühes päevas saadava tuluga.

¹²⁸ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

¹²⁹ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 417.

kutsetegevuses tegutseva isiku õigusi oluliselt riivav ja põhjustab lühikese aja jooksul ulatusliku kahju.

Osaline või täielik seiskamine nõuab õiguskirjanduses väljendatud seisukoha järgi samuti igakordset hindamist vastavalt kaasuse asjaoludele.¹³⁰ Eelnevalt viidatud ringkonnakohtu lahendis peeti kioski tegevuse lõppemist elektri väljalülitamise tõttu majandus- või kutsetegevuse täielikuks seiskamiseks.¹³¹ Kui aga hagi tagamisega keelatakse juhatuse liikmel äriühingu nimel tehingute tegemine, on maakohus leidnud, et tegemist ei ole ei täieliku ega osalise seiskamisega, kuna keelatud oli vaid igapäevasest majandustegevusest väljuvate tehingute tegemine.¹³² Antud eeldus kitsendab majandus- või kutsetegevusse sekkumist võrreldes näiteks DCFR artikli VI.2:208 lõikega 1, kuna eeltoodu ei nõua kannatanu majandustegevuse seiskamist ei osaliselt ega täielikult.¹³³

1.4.4. Vahetu suunatus isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele

VÕS § 1049 kohaselt loetakse õigusvastaseks majandus- või kutsetegevuse seiskamise põhjustamine viisil, mis on vahetult suunatud isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele. “Vahetu suunatus” ei viita konkreetsele süü vormile, mistõttu tekib asjakohane küsimus, kas majandus- või kutsetegevuse seiskamise saab toime panna hooletusest või nõuab see kahju tekitaja tahtlust. Võrdlusena nähtub näiteks VÕS § 1045 lg 1 punktist 8 selgelt, et teo õigusvastasust tuleneb selgelt tahtlikust heade kommete vastasest käitumisest. Lisaks on Tambet Tampuu välja toonud, et tahtlus omab tähtsust õigusvastasuse tasandil ka juhtudel, kus kaitsenormi rikkumine eeldab tahtlust - tulenevat kaitsenormi koosseisust võib olla oluline ka tahtluse liik.¹³⁴

Riigikohus on selgitanud, et õigusvastasus VÕS § 1049 järgi eeldab üldjuhul tahtlikku tegevust, mille eesmärk on seisata majandus- või kutsetegevus. Et lugeda kahju tekitaja tegevus õigusvastaseks VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 mõttes, pidanuks kahju tekitaja tegevuse vahetuks eesmärgiks olema seisata kannatanu majandus- või kutsetegevus. Nimelt ei ole õigusvastane mistahes äritegevuses ettevõetav samm, mis võib kahjustatud isiku majandustegevust

---

¹³⁰ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

¹³¹ TlnRnKo 26.11.2009, 2-06-24266/21, p 63.

¹³² TMKo 30.04.2019, 2-16-3661/37, p 33.

¹³³ Bar, C., jt, lk 3362.

¹³⁴ Tampuu, T. Deliktiõigus võlaõiguses. Üldprobleemid ja delikti üldkoosseisul põhinev vastutus. Juridica II/2003, lk 80.

ebasoodsalt mõjutada.¹³⁵ Majandus- või kutsetegevusse sekkumisele tuginedes tuleb välja tuua konkreetsed asjaolud, millest saaks järeldada kahju tekitaja soovi kannatanut kahjustada. Seega ei ole näiteks majandus- või kutsetegevusse sekkumine nõusoleku andmisest keeldumine, kui kannatanu pole sellele isegi pretendeerinud.¹³⁶ Seega on Riigikohus selgelt VÕS § 1046 lg 1 p 6 ja § 1049 õigusvastasuse eeldusena nimetanud kahju tekitaja vahetut eesmärki seisata kannatanu majandus- või kutsetegevus, mis viitab tahtlusele VÕS § 104 lg 5 tähenduses. Õigusvastane ei ole igasugune riive või ebamugavus majandus- või kutsetegevuses, vaid kahju tekitaja peab juhinduma kannatanu majandus- või kutsetegevusse sekkumise tahtlusest ja abstraktsest viitest õiguste kahjustamisele ei piisa. Õiguskirjanduses on samuti leitud, et keelatud tegevus VÕS § 1049 mõistes on tahtlik tegu, mis sisaldab konkreetse kannatanu majandus- või kutsetegevuse seiskamise eesmärki. Seega ei piisa paragrahvi kohaldamiseks nt üksnes sellest, et isiku korraldatud ülelinnaline demonstratsioon seiskas kannatanule kuuluva transpordiettevõtte tegevuse. Vaja on ka isiku tahtlust põhjustada oma teoga kannatanu ettevõtte seiskamine.¹³⁷ Seega on kahju tekitaja süü ja seda veel tahtluse vormis VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 koosseisuline eeldus, mistõttu ei ole delikti üldkoosseisu eelduste analüüsimisel või tõendamisel eraldi süü tuvastamine nõutav.

Eeltoodust tulenevalt tekib küsimus, kas majandus- või kutsetegevusse sekkumise vahetut suunatust saab avardada ka sellega, et kahju tekitamiseks on piisav kaudne tahtlus. Võlaõigusseadus küll ei erista tahtluse vorme (otsest ja kaudset tahtlust), aga näiteks Janno Lahe on sedastanud, et kaudset tahtlust saab Eesti õiguses käsitleda üldse tahtluse alla kuuluva süü vormina.¹³⁸ Tahtluse vormide eristamist on tunnustatud VÕS § 1045 lg 1 p 8 kontekstis ehk heade kommete vastase teo toimepanemise juhul võib kahju tekitamise tahtlus olla ka kaudne.¹³⁹ Sellisel juhul peab kahju tekitaja aru saama või pidi aru saama, et tema tegu võib kahjustada kannatanut ja põhjustada õigusvastase tagajärje - VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 kontekstis võiks see tähendada majandus- või kutsetegevuse seiskamise põhjustamist. Oluline ei ole, kas kahju tekitaja sai aru sellest, et majandus- või kutsetegevusse sekkumine on õigusvastane.¹⁴⁰

Tahtlus õigusvastasuse eeldusena vajab erilist tähelepanu ka olukorras, kus majandus- või kutsetegevuse seiskamise põhjustajaks peetakse juriidilist isikut, kuigi teo on toime pannud

¹³⁵ RKTko 10.12.2025, 2-18-11694, p 17.

¹³⁶ RKTko 01.06.2016, 3-2-1-34-16, p 26.

¹³⁷ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 800.

¹³⁸ Lahe, J. Süü deliktiõiguses. Doktoritöö. Juhendaja prof. P. Varul. Tartu: Tartu Ülikool 2005, lk 104.

¹³⁹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 766.

¹⁴⁰ vt analoogia korras käsitlust VÕS § 1045 lg 1 p 8 kohta, RKTko 06.06.2018, 2-16-14655, p 13.2.

selle juhatuse liige. TsÜS § 31 lg 5 sätestab, et juriidilise isiku organi tegevus loetakse juriidilise isiku tegevuseks. Sellest tuleneb, et juriidilise isiku tsiviilõigussuhetes toime pandud rikkumiseks tuleb lugeda ka rikkumist, mille on juriidilise isiku huvides toime pannud juriidilise isiku organi, sh juhatuse liige, kelle tegevusel on äratuntav seos temale sisesuhtest tulenevate ülesannete täitmisega.¹⁴¹ Olukorras, kus juriidilisel isikul on huvi käituda teise isiku õigusi rikkudes, saab eeldada, et ka tema juhatuse liikme tegevus on suunatud selle huvi realiseerimisele sõltumata sellest, kas juhatuse liige tegutseb oma sisesuhtest tuleneva pädevuse piires või ületab seda.¹⁴² Kui on tuvastatav, et ka juriidilise isiku huvi on suunatud kannatanu majandus- või kutsetegevuse seiskamisele, on juhatuse liikme teod omistatavad juriidilisele isikule. Juriidiline isik saab ka tõendada vastupidist, s.o juhatuse liige käitus teise isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumisel isiklikes huvides.

Eeltoodust järeldub, et VÕS § 1049 ei hõlma tegusid, mis on toime pandud hooletusest või raskest hooletusest. Seda ilmestab asjaolu, et VÕS § 1049 järgi on õigusvastasus välistatud nn kaablijuhtumitel, kus isik kahjustab hooletusest kannatanu ettevõtte tõrgeteta ja püsiva toimimise jaoks vajalikku liinirajatist, võrgu infrastruktuuri või muud taristut ning põhjustab sellega kannatanu majandustegevuse ajutise seiskumise ja kahju saamata jäänud tulu näol.¹⁴³

Ka Saksa õiguskirjanduses on leitud, et BGB §-ile 823 ja loodud ettevõtte õigusele tuginemiseks on vajalik tuvastada tegevuse suunatus ettevõttele (*Betriebsbezogenheit*).¹⁴⁴ Sekkumine peab olema ettevõttele suunatud või vähemalt ettevõtte tegevusega vahetult seotud: pelgalt kaudne või juhuslik majanduslik mõju ei ole piisav. Õiguskirjanduses nimetatakse seda nn kvalitatiivseks eelduseks.¹⁴⁵ Erinevalt VÕS §-ile 1049 on aga *Betriebsbezogenheit* rohkem objektiivne kriteerium ehk sekkumine peab olema suunatud ettevõtte kui sellise vastu, tabades ettevõtte organiseerimist või ettevõtja otsustusvabadust ega tohi kahjustada üksnes ettevõttest eraldatavaid õigushüvesid. Samas on märgitud, et *Betriebsbezogenheit* võib teataval määral olla sisustatud ka subjektiivsetest asjaoludest, eeskätt rikkuja tahte suunast, kuid see ei ole selle kriteeriumi ainus ega peamine element.¹⁴⁶

1.4.5. Piiritlemine muudest õigusvastasuse alustest

¹⁴¹ RKTko 12.06.2017, 3-2-1-59-17, p 11.

¹⁴² RKTko 19.12.2018, 2-14-58411, p 16.2.

¹⁴³ Varul, P., § 1049 kommentaar p 4., lk 800.

¹⁴⁴ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 185.

¹⁴⁵ *Ibid*, ärn 186.

¹⁴⁶ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 417.

Sarnaselt ebaõigete andmete või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega võivad asjaoludest tulenevalt VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 kõrval olla asjakohased ka muud õigusvastasuse alused.

VÕS § 1045 lg 1 p 5 kohaselt on kahju tekitamine õigusvastane siis, kui see tekitati kannatanu omandi või sellega sarnase õiguse või valduse rikkumisega. Riigikohus on tsiviilasjas nr 3-2-1-12-11 leidnud, et kinnisasja omaniku keeldumist hüdroenergia tootmiseks vajaliku vee paisutamiseks nõusoleku andmisest või kokkuleppe sõlmimisest saab käsitleda nii omandi rikkumisena VÕS § 1045 lg 1 p 5 alusel kui ka hageja majandustegevusse sekkumisena VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 mõttes.¹⁴⁷ Kahe sätte kohaldamise erinevus võib aga seisneda hüvitatavas kahjus. VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 kohaldamisega ja VÕS § 1045 lg 1 p 5 eristamisega seondult on ringkonnakohus leidnud, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 sätted ei kohaldu, kuna käsitletaval juhul oli kostja õigusvastase tegevuse tagajärjeks, mille eest kahju nõutakse, kannatanu omandi (kaupade) rikkumine, mitte hageja majandustegevuse seiskumine oluliseks ajaks.¹⁴⁸ Kui kannatanu tugineb eelkõige omandi rikkumisele, näiteks asjade kahjustamise näol, on asjakohasem õigusvastasuse alus VÕS § 1045 lg 1 p 5.

Seevastu ei ole aga VÕS § 1045 lg 1 p 5 eesmärk kannatanu kaitsmine omandi rikkumisega kaasneva puhtmajandusliku kahju eest, st hüvitamisele ei kuulu tulu, mida omanik oleks kahjustatud asjast saanud, kui rikkumist ei oleks esinenud.¹⁴⁹ Omandi rikkumise korral võib kannatanul olla saamata jäänud tulu hüvitamise nõue juhul, kui selline rikkumine kujutab endast delikti ka VÕS § 1045 lg 1 p 6, p 7 või p 8 järgi.¹⁵⁰ Kuigi puhtmajandusliku kahju hüvitatavust saamata jäänud tulu näol VÕS § 1045 lg 1 p 6 kontekstis Riigikohus käsitlenud ei ole, on selle võimalikkust kinnitatud näiteks õiguskirjanduses¹⁵¹ ja ka ringkonnakohtute lahendites.¹⁵²

Valik VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja p 7 vahel võib kõne alla tulla siis, kui majandus- või kutsetegevusse seiskamine rikub seadusest tulenevat kohustust. Kui boikotiks saaks pidada näiteks KonkS § 4 lg 1 punktides 3 (kolmandale isikule kaubaturule pääsu piiramine), 5 (võrdväärsete kokkulepete puhul erinevate tingimuste rakendamises kokkuleppimine, millega äripartnerid pannakse ebasoodsasse konkurentsiolukorda) ja 6 (kolmandale isikule kokkuleppe

¹⁴⁷ RKTko 19.04.2011, 3-2-1-12-11, p 29.

¹⁴⁸ TrtRnKo 25.02.2010, 2-06-686/73 p 2.2.

¹⁴⁹ RKTko 30.11.2005, 3-2-1-123-05, p 24; RKTko 26.09.2006, 3-2-1-53-06, p 13.

¹⁵⁰ TrtRnKo 08.02.2021, 2-17-7123/136.

¹⁵¹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 762-763.

¹⁵² TlnRnKo 27.02.2025, 1-24-2367/54, p 23; TrtRnKo 08.02.2021, 2-17-7123/136, p 9.1; TlnRnKm 20.06.2022, 1-22-1752/30.

sõlmimiseks tingimuse seadmine kokkuleppe objektiga mitteseotud lisakohustuse võtmiseks) sätestatud rikkumisi, siis võivad eeltoodud normid olla käsitletavad ka kaitsenormidena VÕS § 1045 lg 1 punkti 7 tähenduses. Nimetatud konkurentsiseaduse sätteid ei ole Riigikohus veel küll võimaliku kaitsenormina käsitletud, aga vastavat on sedastatud muude konkurentsiseaduse sätete osas, näiteks KonkS § 16 punktides 1-6 nimetatud turgu valitseva seisundi kuritarvitamistena käsitatavate tegevuste keeldude osas.¹⁵³ VÕS § 1045 lg 1 punktile 7 ja vastavale kaitsenormile tuginemine võib kannatanu jaoks olla otstarbekam, kuna VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 seavad koosmõjus õigusvastasele teole kitsamad eeldused. Kaitsenormile tuginedes peab kannatanu aga tõendama, et kaitsenorm on suunatud tema huvide kaitseks ja tekkinud kahju on VÕS § 1045 lg 3 järgi hõlmatud võimalike rikutud kaitsenormide kaitseeesmärgiga.¹⁵⁴ VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja lg 3 järgi kahju tekitamise õigusvastasuse kindlakstegemiseks piisab, kui kaitsenormi vähemalt üheks eesmärgiks oli kaitsta kannatanut kahju eest, mille eest ta kostjalt hüvitist nõuab.¹⁵⁵

VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1045 lg 1 p 8 kohaldumine võib samadel asjaoludel kõne alla tulla, kuna mõlemad eeldavad kahju tekitaja tahtlikku tegu. VÕS § 1049 kontekstis peab tahtlik tegu olema suunatud kannatanu majandus- või kutsetegevuse seiskamisele, heade kommete vastane tegu peab olema suunatud kannatanu kahjustamisele.¹⁵⁶ Heade kommete vastane tegu on määratlemata ja nõuab juhtumipõhist hindamist, seevastu majandus- või kutsetegevuse seiskamise õigusvastasuse tuvastamiseks on ette nähtud konkreetsed eeldused. Riigikohus on näiteks leidnud, et isegi üüri- või rendilepingu lõppemisel ja VÕS § 334 lg 1 alusel asja tagastamise kohustuse tekkimisel ei ole rendileandjal õigust kinnisasja jõuga oma valdusse võtta.¹⁵⁷ Valdaja on kaitstud VÕS § 1045 lg 1 p 6 järgi rünnete vastu tema ettevõtte seiskamiseks ja VÕS § 1045 lg 1 p 8 järgi heade kommete vastase tahtliku käitumise vastu. Seega võib valdaja esitada lepinguvälise kahju hüvitamise nõude valduse rikkuja vastu ka siis, kui tema valdus on õigusliku aluseta.¹⁵⁸ Samas näiteks eelnevalt viidatud Riigikohtu lahendis nr 3-2-1-12-11, kus kostjad ei andnud nõusolekut vee erikasutusloa pikendamiseks, leidis Riigikohus, et tegemist võib olla hageja majandus- või kutsetegevuse seiskamisega VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 mõttes. Küll aga ei saa kostjate keeldumist nõusoleku andmisest vee

---

¹⁵³ RKTko 13.11.2020, 2-15-505, p 16.

¹⁵⁴ RKTko 19.12.2018, 2-14-58411.

¹⁵⁵ RKTko 06.06.2018, 2-16-14655, p 17.1.

¹⁵⁶ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 766.

¹⁵⁷ RKTko 30.11.2005, 3-2-1-123-05, p 30.

¹⁵⁸ *Ibid*, p 30.

paisutamiseks, millega kaasneb nende kinnisasja niiskusrežiimi halvenemine, lugeda heade kommete vastaseks tahtlikuks käitumiseks VÕS § 1045 lg 1 p 8 mõttes.¹⁵⁹

VÕS § 1045 lg 1 p 6 kõrval võivad kõne alla tulla ka asjaõiguslikud nõuded. Näiteks tsiviilasjas nr 3-2-1-12-11, kus oli tegemist nõusoleku keeldumisest andmisega vee erikasutusloa andmiseks, oli esmasena käsitletud negatoornõuet asjaõiguseaduse¹⁶⁰ (edaspidi ka AÕS) § 89 alusel ja kuigi Riigikohus pidas VÕS § 1045 lg 1 p 6 õigusvastasuse alusena võimalikuks, siis seda pigem erandkorras.¹⁶¹ Riigikohus ei ole selgitanud täiendavalt, miks VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel õigusvastasele kahju tekitamisele tuginemine on selles olukorras erandlik. Lahendis 3-2-1-123-05, kus Riigikohus jaatas samuti VÕS § 1045 lg 1 p 6 nõuet, tuli samaaegselt kõne alla ka AÕS § 44 lg 1 (1. juulini 2003. a kehtinud redaktsioonis) ja AÕS § 45 lg 1 (1. juulini 2003. a kehtinud redaktsioonis) alusel kahju hüvitamise nõude esitamine. Viidatud redaktsioonis kehtinud AÕS normid võimaldasid nõuda kahju hüvitamist. Kehtiva õiguse järgi võimaldab AÕS § 44 lg 1 nõuda rikkumise kõrvaldamist ja edasise rikkumise ärahoidmist ja AÕS § 45 lg 1 valduse taastamist. AÕS § 44 alusel esitatud nõude osas on õiguskirjanduses selgitatud, et valduse rikkumise tõttu tekkinud kahju hüvitamist saab nõuda VÕS § 1043 alusel koosmõjus § 1045 lg 1 punktiga 5.¹⁶² Magistritöö autor leiab, et vähemalt AÕS §-st 44 tuleneva valduse rikkumise kõrvaldamise ja edasise rikkumise ärahoidmise nõuete kõrval võib kõne alla tulla kahju hüvitamise nõue ka VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 alusel, kui tegu vastab samaaegselt majandus- või kutsetegevuse seiskamise tunnustele ja kannatanu nõuab saamata jäänud tulu hüvitamist.

Kohtupraktikas on korduvalt tuginetud ka majandus- või kutsetegevuse seiskamisele olukorras, kus rakendatud on hagi tagamise abinõusid.¹⁶³ Hagi tagamisega tekitatud kahju hüvitamist reguleerib TsMS § 391 lg 1, mille kohaselt peab hagi tagamist taotlenud pool hüvitama hagi tagamisega teisele poolele ja kolmandale isikule tekitatud kahju, kui: (i) jõustub kohtulahend, millega jäetakse tagatud hagi rahuldamata või läbi vaatamata või kui asjas lõpetatakse menetlus muul alusel kui poolte kompromissi kinnitamisega; (ii) ilmneb, et hagi tagamise ajal puudus hagi tagamise nõue või hagi tagamise alus; ja (iii) enne hagi esitamist tehtud hagi tagamise määrus on tühistatud põhjusel, et hagi ei esitatud tähtaegselt.

¹⁵⁹ RKTko 19.04.2011, 3-2-1-12-11, p 29.

¹⁶⁰ Asjaõiguseadus. RT I, 28.01.2026.

¹⁶¹ RKTko 19.04.2011, 3-2-1-12-11, p 29.

¹⁶² Varul, P, Kull, I., Kõve, V., jt. Asjaõiguseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2014, § 40 kommentaar p 3.4.

¹⁶³ Vt nt TlnRnKo 13.12.2018, 2-14-6187/88; TlnRnKo 07.06.2018, 2-16-6649/45; TrtRnKo 01.12.2014, 2-12-18327/49; TMko 30.04.2019, 2-16-3661/37.

Majandus- või kutsetegevuse seiskamisele tuginemine paljudes kohtuasjades, kus on olnud tegemist hagi tagamisega, võib olla kantud soovist nõuda saamata jäänud tulu hüvitamist. Kuna TsMS § 391 võimaldab nõuda ka saamata jäänud tulu hüvitamist¹⁶⁴, ei ole hagi tagamise olukorras VÕS § 1045 lg 1 punktile 6 tuginemisel suurt eelist. TsMS § 391 alusel kahju hüvitamise peamisteks erinevusteks võrreldes VÕS 53. peatükis reguleeritud deliktilise vastutusega on esiteks asjaolu, et TsMS § 391 ei eelda nõude rahuldamiseks kahjustaja süü ega tegevuse õigusvastasuse tuvastamist, ja teiseks võib sellel alusel nõude esitamiseks olla oluliselt rohkem aega, kui seda võimaldab üldine aegumistähtaeg.¹⁶⁵ Küll aga on Riigikohus leidnud, et VÕS § 1045 lg 1 punktile 6 ja §-ile 1049 võib tugineda menetlusväline kolmas isik, kellel on hagi tagamise meetme tagajärjel kahju tekkinud.¹⁶⁶

VÕS § 1045 lg 1 p 6 vahekord lepinguliste nõuetega on seevastu ilmselgem ja ei ole ka kohtupraktikas leidnud suuremat käsitlemist. Nõuete eristamist on näiteks Tartu Maakohus käsitlenud 06.05.2011 lahendis nr 2-10-47834/45, kus hageja osutas kostjale IT-teenuseid ning pärast lepingulise suhte lõppemist katkestas kostja ligipääsu serverile ja muutis selle seadistusi. Hageja leidis, et kostja tegevus oli õigusvastane rünnak, mis häiris hageja ja tema klientide majandustegevust. Antud lahendis kohus rõhutas, et kuna poolte vahel oli varem kehtinud lepinguline suhe käsunduslepingu näol ja etteheidetav rikkumine on antud lepinguga seotud, puudus hagejal alus esitada nõue lepinguvälise kahju sätete alusel. Pooltevahelisi suhteid pärast lepingu ülesütlemist ja seoses käsundi täitmisel loodu üleandmisega reguleerivad lepingulise suhte lõppemise sätted (nt VÕS § 626 lg 1), mitte deliktiõigus.

Lisaks ei ole VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 kaitsealas sellised rikkumised, mis tulenevad nn lepingusarnasest suhtest või mis ei välju lepingu piiridest. Tsiviilasjas nr 2-13-70053/51 esitati hagi endise juhatuse liikme ja tegevdirektori vastu ning väideti, et kostjad kandsid vahetult enne äriühingu maksejõuetust ja likvideerimist suure summa raha äriühingu arvelt tegevdirektori isiklikule kontole, ilma et selleks olnuks tegelikku õiguslikku alust, kahjustades sellega võlausaldajate huve. Hageja tugines muu hulgas ka VÕS § 1045 lg 1 punktile 6 kui alternatiivsele õigusvastasuse alusele. Kohus selgitas, et juhatuse liige ei tekita äriühingule kahju õigusvastaselt (deliktiliselt) ainuüksi oma kohustuste rikkumisega, kuna nende vahel on lepingusarnane suhe. Samuti ei kohaldata deliktilist vastutust töötajale (tegevdirektorile), kui

---

¹⁶⁴ RKTko 30.04.2020, 2-17-2152, p 14.

¹⁶⁵ RKTko 19.02.2020, 2-15-7163, p 13.

¹⁶⁶ RKTko 10.12.2025, 2-18-11694.

kahju tuleneb töölepinguliste kohustuste võimalikust rikkumisest. Lahendis esitatud asjaoludel ei esinenud eraldi õigusvastast tegu, mis ulatuks väljapoole lepinguliste kohustuste rikkumist.¹⁶⁷

---

¹⁶⁷ PMKo 15.04.2016, 2-13-70053/51, otsuse II osa.

2. ISIKU MAJANDUS- VÕI KUTSETEGEVUSSE ÕIGUSVASTASE SEKKUMISE RAKENDUSALA

2.1. Majandus- või kutsetegevusse sekkumine ebaõigete andmete või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega - rakendusala

2.1.1. Majandus- või kutsetegevusse sekkumine ebaõigete andmete või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisega Eesti ja Saksa kohtupraktikas

Riigikohtu praktikas esineb ebaõigete andmete avaldamise või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamise õigusvastasuse tuvastamisel esiteks avalikkusele suunatud väited näiteks sotsiaalmeedias¹⁶⁸ või ajalehes avaldatud artiklis¹⁶⁹. Teiseks on Riigikohtus olnud käsitlemisel maksehäire avaldamine, kuid kuna mõlemas tsiviilasjas ei nõutud varalise kahju hüvitamist, leidis Riigikohus, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 ei ole asjakohane.¹⁷⁰

Leidub hulgaliselt ringkonnakohtute lahendeid, mis puudutavad avalikult kättesaadavate väidete esitamist - neid on esitatud nii meediaväljaannetes (telesaated, ajalehed, ajakirjad) kui ka muudes avalikes kanalites, milleks on peamiselt sotsiaalmeedia. VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1047 alusel on õigusvastasteks väideteks peetud näiteks järgnevat: veebilehe postituses selliste ebaõigete faktiväidete esitamist, kus on öeldud, et hagejalt soetatud õuepüksid olid puudustega (praaktoode) ning et hageja ei soovi puudustega toote eest vastutada¹⁷¹; selliste ebaõigete andmete avaldamine, mis sisaldavad haigla meditsiinalast tegevust alavääristavaid ja laimavaid ebaõigeid faktiväiteid (personal väärkohtleb haigla patsiente)¹⁷²; magistritöös ja hiljem ka telesaates avaldatud ebaõiged väited selle kohta, et isik on majandusaasta aruandes oma majandustulemusi moonutanud.¹⁷³ Ka ringkonnakohtu lahendites on olulisel määral käsitletud ebaõige maksehäire avaldamisi¹⁷⁴, kuid üheski neist ei ole kohus pidanud maksehäire avaldamist õigusvastaseks – avaldatud andmed on olnud õiged või on nõutud mittevaralise kahju hüvitamist, mis VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1047 alusel võimalik ei ole. Ebaõigete

¹⁶⁸ RKTko 09.08.2023, 2-20-5869.

¹⁶⁹ RKTko 21.12.2005, 3-2-1-95-05.

¹⁷⁰ RKTko 13.03.2019, 2-17-1026; RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13.

¹⁷¹ TlnRnKo 26.10.2022, 2-20-14317/26, p 10.1.

¹⁷² TrtRnKo 26.02.2021, 2-20-9129/21, p 9.

¹⁷³ TlnRnKo 03.10.2019, 2-17-17140/64, p 44 jj.

¹⁷⁴ TlnRnKm 12.10.2022, 2-22-765/16; TlnRnKo 08.11.2021, 2-19-11268/53; TlnRnKo 20.12.2019, 2-17-1026/56; TlnRnKo 26.02.2016, 2-14-13892/37.

andmete või majandusliku kahjuliku avaldamiseks peetakse ka selliseid väiteid, mis on suunatud kindlatele ja piiratud ringis adressaatidele.¹⁷⁵

Maakohtute praktikas on leitud, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1047 alusel on õigusvastased näiteks selliseid arvustused, kus kliiniku töötaja kohta esitatud ebaõiged faktiväited (“arst ei soovinud rääkida minuga vene keeles”; „küsis miks ma ei oska eesti keelt“; „K. A. käskides ja karjades minu peale käskis mul kabinetist lahkuda ja keeldus mind teenindama“). Kohus tuvastas, ebaõiged faktiväited on esitatud nii selle konkreetse töötaja kui ka kaudselt kliiniku kohta, sest ebaõiged andmed olid avaldatud kliiniku Google lehel.¹⁷⁶ Õigusvastaseks on peetud ka järgnevate ebaõigete andmete avaldamist: Facebooki postituses esitatud ebaõiged faktiväited selle kohta, et kliinik osutas mittevastavat teenust, ei soovinud vastutada ravivea eest ega pakkunud lahendust¹⁷⁷; telesaates ja artiklis ebaõigete väidete esitamine selle kohta, et isik tegeleb maksuskeemide ja identiteedivargusega¹⁷⁸; artiklis esitatud ebaõige väide selle kohta, et hageja kontserni ähvardab sundlõpetamine¹⁷⁹; intervjuus esitatud ebaõiged väited selle kohta, et juriidiline isik on „ühe teenuse ettevõtte“ ja ettevõtte senisel kujul enam edasi minna ei saa.¹⁸⁰

Saksa õiguses on sarnased kaasused BGB § 824 reguleerimisalas. Selle normi kohaselt peab avalduse esemeks olema vale fakt, mis võib ohustada teise isiku krediiti või põhjustada muid puudusi tema majandustegevuses.¹⁸¹ Õiguskirjanduses rõhutatakse, et BGB § 824 ei kaitse niivõrd üldist au ega mainet, vaid reguleerib just majanduslikult ebakohase väärtushinnangu esitamist. Seetõttu ei ole otsustav, kas avaldus on ebaseeldiv või isiku mainet kahjustav abstraktses tähenduses, vaid see, et avaldus on suuteline mõjutama kannatanu suhteid tema klientide, tarnijate, krediidiandjate või muude äripartneritega.¹⁸²

Eeltoodust tulenevalt on BGB § 824 kohaldamisala VÕS §-st 1047 kitsam, kuna näiteks VÕS § 1047 lg 1 ei eelda väidete majanduslikku kahjulikkust. Küll aga see ei tähenda, et Saksa õiguses jääks selliste ebaõigete faktiväidete esitamine, mis ei mõjuta kannatanu majandustegevust, kaitseta. Kui BGB § 824 ei kohaldu, sest puudub normis nõutav majanduslik kahjulikkus, jääb Saksa õiguses alles võimalus tugineda BGB § 823 lg 1 alusel (füüsilise isiku puhul) kas üldisele isikuõigusele või (juriidilise isiku puhul) ettevõtte sarnasele isikuõigusele

¹⁷⁵ TlnRnKm 13.03.2026, 2-26-638/5; TrtRnKo 26.01.2015, 2-13-41164/37.

¹⁷⁶ HMKo 12.01.2021, 2-20-17114/4.

¹⁷⁷ HMKo 19.08.2022, 2-21-11090/21, p 279;

¹⁷⁸ HMKo 08.07.2021, 2-19-17902/32, p 159.

¹⁷⁹ HMKo 16.03.2021, 2-20-6109/18, p 25.

¹⁸⁰ HMKo 25.11.2020, 2-19-6933/14, p 19.

¹⁸¹ Hau, W., Poseck, R. BGB § 824, ärn 16, 26.

¹⁸² *Ibid*, ärn 27-32.

(*Unternehmenspersönlichkeitsrecht*).¹⁸³ Lisaks võivad paralleelselt kõne alla tulla BGB § 823 lg 2 koostoimes StGB §-idega 186–187¹⁸⁴, kui vale faktiväide kujutab endast laimamise kui süüteo koosseisulist rikkumist.¹⁸⁵

Kohtupraktikast nähtub, et tihti on selliste juhtumite puhul keskne küsimus see, kas tegemist on faktiväidetega või väärtushinnanguga. Nagu juba eelnevalt mainitud, reguleerib VÕS § 1047 ennekõike ebaõigete andmete, s.o faktiväidete avaldamist. Seejuures ei ole kohtud käsitlenud VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 kontekstis selliseid asju, kus on nõutud mittevarelise kahju hüvitamist.¹⁸⁶ Näiteks on leitud, et faktiväide ei ole tuletatav sõna “kelm” kasutamisest.¹⁸⁷ Samuti ei ole faktiväiteks peetud naljatleval ja küsival toonil esitatud väidet, et hageja juures burgerit süües võib maanteel hukkunud jänese liha burgeri vahel olla. Sealjuures ei võeta arvesse ainult esitatud väidet, vaid väite esitamise väljendusviisi, tonaalsust ja konteksti, milles väide esitati.¹⁸⁸ Saksa õiguses jäävad samuti taolised väärtushinnangud BGB § 824 kohaldamisalast välja, küll aga kaitseb sellisel juhul ebakohaste väärtushinnangute eest BGB § 823 lg 1 ja õigus loodud ettevõttele.

Kohtupraktikast ilmneb oluline erisus ka selle osas, et ebaõige faktiväide, mis on suunatud isiku majandus- või kutsetegevuse vastu, ei pruugi olla automaatselt ka majanduslikult kahjulik VÕS § 1047 lg 2 mõistes. Näiteks ei ole majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamiseks peetud ekslikku infot kohtulahendi edasikaebamise kohta¹⁸⁹ ega väiteid kannatanu poolt nõutud kõrvalnõuete suuruse kohta.¹⁹⁰ Seega on kohtupraktikas leitud, et ebaõigete andmete avaldamisest peab selgelt nähtuma, et need avaldavad majanduslikult negatiivseid tagajärgi kannatanu tegevusele. Saksa õiguses vastab sellele BGB § 824 nõue, et vale fakt peab olema sobiv mõjutama kannatanu majanduslikku reputatsiooni. Saksa õiguskirjanduse järgi on see eeldus täidetud eeskätt siis, kui avaldus võib vähendada toote müüki, kahjustada klientide usaldust, tekitada kahtlusi ettevõtte pädevuse kohta või luua mulje õigusvastasest tegevusest.¹⁹¹

---

¹⁸³ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 178; Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 434-436.

¹⁸⁴ StGB § 186 alusel on karistatav teise isiku kohta laimavate väidete esitamine, v.a kui faktiväite tõele vastavus on tõendatav. StGB § 187 alusel on karistatav tahtlik laimavate väidete esitamine.

¹⁸⁵ Hau, W., Poseck, R. BGB § 824, ärn 6.

¹⁸⁶ RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13, p 29. Vt ka HMKo 03.05.2018, 2-17-1026/29, p 13; HMKo 08.05.2018, 2-17-11523/41, p 7; HMKo 12.02.2018, 2-17-14341/15, p 7.

¹⁸⁷ TlnRnKo 18.05.2023, 2-21-12548/30.

¹⁸⁸ TlnRnKo 28.08.2024, 2-20-17754/40, p 9.1.

¹⁸⁹ TlnRnKo 18.12.2023, 2-20-3995/66, p 12.2.

¹⁹⁰ Ringkonnakohus leidis, et kuigi väites esitatud põhivõla ja kõrvalnõuete (põhinõue 4 639,36 eurot ja kõrvalnõuded üle 100 000 euro) proportsioon on õiguskäibes harvaesinev, ei saa üksnes kõrvalnõuete suurusest järeldada, et kõrvalnõuded on õiguslikult põhjendamatud ja nende nõudmine võlgnikult on ebamoraalne. Samuti ei saa väite majanduslikult kahjulikkust eeldada ka sellest, et selle esitamise järgselt küsisid suur osa kliente hagejalt selgitusi. TlnRnKo 19.05.2023, 2-21-5067/60, p 14.1.-14.3.

¹⁹¹ Hau, W., Poseck, R. BGB § 824, ärn 27.

Samuti rõhutatakse, et majanduslik kahju ei pea olema juba realiseerunud, kuid väitel peab olema vähemalt objektiivne kahjustamisvõimalus.¹⁹² Seejuures on Saksa õiguses BGB § 824 kohaldamisala majandussuhete aspektist kitsam. Õiguskirjanduses on rõhutatud, et kaitse objektiks on kannatanu suhted just nende isikutega, kes võimaldavad talle majanduslikku jätkusuutlikkust ehk laias mõttes tema äripartnerid.¹⁹³ Pelgalt kaudsed mõjud või avalikkuse üldine negatiivne suhtumine ei pruugi seetõttu § 824 kaitsealasse kuuluda. Eesti õiguses niivõrd range seose nõuet ei nähtu, mistõttu saab öelda, et Saksa õigus piirab BGB § 824 alusel kaitstavaid olukordi majandussuhete vahetu seose järgi rohkem.

Oluline järeldus kohtupraktikast on ka see, et “avaldamine” VÕS § 1047 tähenduses ei eelda tingimata laia avalikkust ja andmete avaldamiseks saab pidada ka e-kirja saatmist.¹⁹⁴ Küll aga nähtub ringkonnakohtu praktikast teatavat vastuolulisust. Näiteks on andmete avaldamiseks, mis võib anda aluse nõudele VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1047 alusel, peetud e-kirja, mis sisaldab faktiväiteid, edastamist äriühingu osanikele. Andmete avaldamisega on tegemist isegi juhul, kui kirja eesmärk oli erikontrolli algatamine ÄS § 191 lg 1 alusel.¹⁹⁵ Teises lahendis on aga ringkonnakohus leidnud, et andmete avaldamiseks ei saa pidada tulundusühistu liikmete poole pöördumist seoses juhtkonna väidetava ebaseadusliku tegevusega, kuna ühistu liige teostas oma põhikirjast tulenevaid õigusi saada juhatuselt üldkoosolekul teavet tulundusühistu tegevuse kohta. Vastav õigus tuleneb ka seadusest.¹⁹⁶ Pigem tuleb nõustuda esimese seisukohaga ehk tegemist on andmete avaldamisega vaatamata sellele, kas mingi väite esitamiseks esines õiguslik alus või mitte. Alust vastavate väidete esitamiseks saab analüüsida väite õigusvastasuse hindamisel.

Nagu eelnevalt mainitud, on eraldi ja selgelt välja kujunenud kategooria ka maksehäirete avaldamine. Maakohus on tsiviilasjas 2-20-12013 leidnud, et maksehäire avaldamine on juba olemuslikult kahjuliku asjaolu avaldamine.¹⁹⁷ Sedavõrd on maksehäire avaldamise kaasused taandunud sellele, kas võlgnevus päriselt eksisteerib.¹⁹⁸ Maksehäire võib olla ebaõige, kui hageja on võlgnevust vaidlustanud, kuid sellegipoolest ei saa maksehäires toodud võlgnevuse vaidlustamiseks pidada olukorda, kus võlgnik lihtsalt üldsõnaliselt ja ilma põhjustusteta keeldub

---

¹⁹² Hau, W., Poseck, R., ärn 26.

¹⁹³ *Ibid*, ärn 31-32.

¹⁹⁴ RKTko 13.04.2007, 3-2-1-5-07.

¹⁹⁵ TlnRnKm 13.03.2026, 2-26-638/5.

¹⁹⁶ TrtRnKo 26.01.2015, 2-13-41164/37, p 9.

¹⁹⁷ HMKo 12.12.2023, 2-20-12013/55, p 23.

¹⁹⁸ TlnRnKm 12.10.2022, 2-22-765/16; TlnRnKo 08.11.2021, 2-19-11268/53; HMKo 12.12.2023, 2-20-12013/55; HMKo 09.06.2017, 2-14-13892/58

nõude tasumisest ning soovib maksehäire eemaldamist.¹⁹⁹ Saksa õiguses on krediidi kahjustamine BGB § 824 tüüpiline rakendusjuhtum, mille keskmes on ettevõtja majandusliku usaldusväärse kahjustamine ärisuhetes. Saksa kohtupraktikas on aga krediidi hinnangud on sageli kvalifitseeritud väärtushinnanguks, mitte faktiväiteks, kui need põhinevad andmete koondhinnangul. Sel juhul BGB § 824 ei kohaldu, kuid asjakohaseks võib muutuda BGB § 823 lg 1, kus hinnatakse, kas hinnang tugineb tõestele andmetele ja kas sellest tehtud järeldused on põhjendatud.²⁰⁰ Eesti kohtupraktikas on seda samuti käsitletud, kuid pigem põgusalt – näiteks on leitud, et Inforegistri portaalis hageja kohta avaldatavate tähekeste näol on tegemist väärtushinnanguga. Tegemist on asjaoluga, mida on võimalik põhjendada, kuid mille tõele vastavust ei ole võimalik põhimõtteliselt kontrollida. Konkreetsetel asjaoludel kujuneb väärtushinnang läbi kaudsete faktiväidete (Google poolt loendatavate lehekülje külastuste arvu kaudu).²⁰¹

Kohtupraktikast nähtub ka VÕS § 1047 lg 3 oluline tähendus. Viidatud sätte kohaselt ei ole andmete avaldamine õigusvastane, kui avaldajal või saajal oli andmete avaldamiseks õigustatud huvi ja avaldaja kontrollis andmeid piisava hoolsusega. See eeldab avaldaja sõnavabaduse ja teise poole majanduslike huvide kaalumist. Praktikas tähendab see, et ka ebaõige väite avaldamine ei pruugi olla õigusvastane, kui andmete avaldamiseks esineb õigustus ning täidetud on ka piisav kontrollkohustus. Kohtupraktikas on leitud, et VÕS § 1047 lg 3 kohaldub näiteks juhtudel, kus tootja esindajal on õigustatud huvi teavitada turul osalejaid loata modifitseeritud toodetest²⁰²; kui faktiväide on esitatud tulundusühistu liikme õigusi teostades²⁰³ ja (üldisemalt) kui rikkuja annab väljendatuga teada informatsiooni avalikkusele huvipakkuvas poliitilises, majanduslikus või sotsiaalses küsimuses.²⁰⁴ Saksa õiguses täidab samalaadset eesmärki BGB § 824 lg 2. Selle kohaselt ei teki vastutust juhul, kui avaldaja või adressaat tegutses õigustatud huvi raames ja avaldajale ei olnud hoolika kontrolli tulemusel asjaolu ebaõigsus teada. Õiguskirjanduses rõhutatakse, et mida intensiivsemalt võib väide riivata kannatanu õigusi, seda kõrgemad on nõuded avaldaja hoolsusele.²⁰⁵ Meedia puhul kohaldatakse rangemat standardit kui eraisikute puhul, kuigi avalikes huvides olevatel teemadel informeerimine on põhimõtteliselt käsitatav õigustatud huvina.²⁰⁶ Sellest aspektist on nii Eesti kui ka Saksa lähenemine sarnane. Mõlemad õiguskorrad soovivad vältida olukorda, kus avaliku

¹⁹⁹ HMKo 20.04.2021, 2-19-11268/36, p 84.

²⁰⁰ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 445.

²⁰¹ TlnRnKo 26.02.2021, 2-19-2142/33, p 44.

²⁰² TlnRnKo 28.04.2014, 2-12-11449/40, p 66

²⁰³ TrtRnKo 26.01.2015, 2-13-41164/37, p 10.

²⁰⁴ PMKo 12.12.2022, 2-22-11302/10, p 7.

²⁰⁵ Hau, W., Poseck, R. BGB § 824, ärn 49-51.

²⁰⁶ *Ibid*, ärn 51-52.

huvi või õiguspärase teavitamise ülesande täitmine muutuks ülemäära piiratuks, kuid samal ajal peab avaldaja siiski kontrollima andmete õigsust proportsionaalselt võimaliku kahju raskusega.

Muu tähelepanekuna nähtub, et VÕS § 1045 lg 1 ja lg 2 erinevusele ei ole kohtu otsustes niivõrd palju tähelepanu pööratud olukordades, kus ebaõige väite esitamine on juba tõendatud. Seetõttu ei ole üldjuhul asjakohane ka võimalik tõendamiskoormuse jagamine ja väite majanduslik kahjulikkus. Samuti on mitmeid lahendeid, kus on väite õigusvastasuse tuvastamisel viidatud samaaegselt nii VÕS § 1045 lõikele 1 kui ka 2.²⁰⁷

Eeltoodust nähtub, et Eesti VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 ning Saksa BGB § 824 lahendavad suuresti samatüübilisi vaidlusi seal, kus küsimuse all on vale kontrollitav faktiväide, mis kahjustab isiku majanduslikku usaldusväarsust või tema tegevust ärisuhetes. Kõige selgemad sarnasused ilmnevad maksehäirete, krediidi kahjustamise ning muude ettevõtja maksekäitumist või usaldusväarsust puudutavate väärandmete avaldamise korral. Sellised ebaõiged väited, mis ei ole isikut majanduslikult kahjustavad, kuuluvad Saksa õiguses muu hulgas BGB § 823 lg 1 alla, kuid ebaõigete andmete puhul on kesksseteks normideks VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1047.

2.1.2. Õiguskaitse ebakohaste väärtushinnangute esitamise puhul

Käesolevas magistritöös on leitud, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 ei kaitse juriidilisi isikuid ebakohaste väärtushinnangute eest. Ka ringkonnakohus on õiguskirjanduses avaldatud seisukohta kinnitanud, nentides, et VÕS § 1047 lg-d 1–3 ei kaitse juriidilist isikut tema maine kahjustamise eest väärtushinnangutega. Juriidilise isiku mainet kahjustava väärtushinnangu avaldamine võib kujutada endast kaitsenormi rikkumist VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja lg 3 järgi või tahtlikku heade kommete vastast tegu VÕS § 1045 lg 1 p 8 järgi.²⁰⁸

Kuna Saksa õiguses kohaldub ebaõigete faktiväidete puhul kas BGB § 824, § 823 lg 2 koos asjakohase karistusõigusliku normiga²⁰⁹ või isegi § 826, käsitleb § 823 lg 1 ja õigus loodud ettevõttele eelkõige ettevõtet kahjustavad väärtushinnanguid ja sellised faktiväited, mis ei ole esitatud tahtlusest ega raskest hooletusest kantuna.²¹⁰ Kuigi VÕS § 1045 lg 1 p 6 on loodud

²⁰⁷ vt nt HMKo 25.11.2020, 2-19-6933/14, p 19; HMKo 12.01.2021, 2-20-17114/4, p 16.

²⁰⁸ TlnRnKo 20.02.2024, 2-20-15381/71, p 8.2.

²⁰⁹ StGB §-id 186–187

²¹⁰ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 433.

Eesti õigusesse suuresti Saksa õigusteooriale ja kohtupraktikale tuginedes, on juriidiliste isikute vastu suunatud ebakohaste väärtushinnangute osas täheldatav erisus.

Juriidilise isiku kaitse ebakohaste väärtushinnangute esitamise eest on osaliselt seotud juriidilisel isikul võimalike isikuõiguste olemasoluga.²¹¹ Eestis juriidilise isiku isikuõigusi ei tunnustata²¹², aga Saksamaal seda tehakse.²¹³ Erinevalt isikuõigustest on aga Saksa kohtupraktikas jõutud samale seisukohale nagu Eestis mittevaralise kahju hüvitamise küsimuses²¹⁴ - kuna mittevaralise kahju hüvitamise nõue on seotud füüsilise ja hingelise valuga, mis juriidilistele isikutele omistatav ei ole, siis ei saa nad seda ka nõuda.²¹⁵ Erialakirjanduses on aga väljendatud seisukohti, et Eesti õiguses peaks juriidilisele isikule omistama isikuõigusi ning võimalik peaks olema ka mittevaralise kahju hüvitamise nõue.²¹⁶

Käesoleva magistr töö autor leiab, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel on võimalik tagada juriidiliste isikute kaitse ebakohaste väärtushinnangute eest ilma, et juriidilisele isikule peaks tingimata omistama isikuõigusi või jaatama mittevaralise kahju nõuet. Näiteks K. Rahnu jõudis magistr töö järeldusele, et tõsine probleem tekib juhul, kui juriidilise isiku kohta on avaldatud ebakohaseid väärtushinnanguid. Ta ei nõustu Eesti õigusruumis levinud seisukohaga, et juriidilise isiku suhtes mainet kahjustava väärtushinnangu avaldamist ei saa lugeda õigusvastaseks teoks ning leiab, et seetõttu puuduvad juriidilisel isikul selles osas väljavaateid tõhusale õiguskaitsele.²¹⁷ Käesoleva magistr töö autor on sellega osaliselt nõus - juriidilise isiku suhtes ebaõigete väärtushinnangute avaldamine saab olla õigusvastane VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja p 8 alusel, kuid need alused võivad osutada liiga kitsaks, jättes juriidilise isiku kaitse ebakohaste väärtushinnangu eest nõrgaks. Ka Janno Lahe ja Tambet Tampuu on leidnud, et kui juriidilise isiku mainet on kahjustatud pahatahtlike väärtushinnangute avaldamise kaudu, siis ähvardab juriidilist isikut õiguskaitseta jäämine, sest konkreetse varalise kahju olemasolu tõendamine pole reeglina ilmselt võimalik.²¹⁸

---

²¹¹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 759.

²¹² RKTko 27.03.1997, 3-2-1-35-97; RKTko 09.08.2023, 2-20-5869, p 14.

²¹³ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 416.

²¹⁴ RKTko 13.01.2010, 3-2-1-152-09 p 16; RKKko 22.04.2024, 1-22-5835 p 31.

²¹⁵ Hauck, A. Münchener Kommentar zum Lauterkeitsrecht. 3. Aufl. A. Teil I. München: C.H.Beck 2020, ärn 196.

²¹⁶ Antud teemasid on käsitletud ka magistr töödes, näiteks K. Rahnu magistr töö käsitleb juriidilise isiku maine kahjustamisest tuleneva tsiviilõiguslikku vastutust ning E. Teravi töö juriidiliste isiku isikuõiguste ja mittevaralise kahju hüvitamise nõude tunnustamist. Eeltoodud töödes on üldiselt järeldatud, et juriidilisele isikule peaks omistama isikuõigusi ning võimalik peaks olema ka mittevaralise kahju hüvitamise nõue.

²¹⁷ Rahnu, K., lk 45.

²¹⁸ Tampuu, T., Lahe, J. "Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne". Märkusi võlaõigusseaduse 7. peatüki kommentaaride kohta. Juridica V/2007, lk 326.

Majandus- või kutsetegevusse sekkumise õigusvastasuse juures ei esine olemuslikult ühtegi takistust, miks ka selle sätte alusel ei võiks olla juriidiline isik kaitstud ebakohaste väärtushinnangute eest. VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja lg 3 ei paku kaitset olukordades, kus ebakohaste väärtushinnangute avaldamise kohta vastavat kaitsenormi ei esinegi. Kehtivas õiguskorras on asjakohased eelkõige sellised kaitsenormid, mis on suunatud konkurentsioiguslikele või intellektuaalomandi kaitsele (EKTÄKS § 4 lg 1, RekS § 5 lg 2 p 2). Muu hulgas on õiguskirjanduses seatud kahtluse alla, et kas EKTÄKS § 3 lg 1 p 1 (mida täpsustab EKTÄKS § 4 lg 1) üldse keelab lisaks halvustavate faktiväidete esitamisele ka halvustavate ja ebakohaste väärtushinnangute avaldamise.²¹⁹ Kuid igal juhul tekib probleem näiteks sellises olukorras, kus ebakohase väärtushinnangu esitab tarbija või muu kõrvaline isik. VÕS § 1045 lg 1 p 8 seevastu nõuab kahju tekitaja tahtlust ning näiteks ka rasket hooletusest esitatud ebakohased väärtushinnangud jäävad sätte kohaldamisalast välja. Majandus- või kutsetegevusse sekkumise õigusvastasus oleks sobilik alus selliste olukordade käsitlemiseks, eriti kui silmas pidada ka Saksa õiguskirjanduses väljendatud seisukohta, et BGB § 823 lg 1 ja õigus loodud ettevõttele peavadki asjakohasel juhul katma sellised juhtumid, mis muude õigusvastasuse aluste kohaldamisalasse ei kuulu.

Kui aga majandus- või kutsetegevusse sekkumiseks peetakse ka ebakohaste väärtushinnangute esitamist, võib tekkida oht, et sisuliselt iga negatiivne või kriitiline arvamus loetakse sekkumiseks ja see tooks kaasa sõnavabaduse liigse piiramise. See on asjakohane ka olukorras, kus vähemalt kehtiva õiguse järgi (erinevalt ebaõigete andmete või majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamisest) ei esine koosmõjus VÕS § 1045 lg 1 punktiga 6 normi, mis ebakohase väärtushinnangu esitamise õigusvastasust juriidiliste isikute puhul kitsendaks või täpsustaks. Siin on aga paslik lähtuda Saksa kohtupraktikast ja õigusteooriast, kus väärtushinnangute esitamist juriidiliste isikute suhtes on aastaid käsitletud ning on välja kujunenud kindlad põhimõtted. Saksa õiguse kohaselt ei peeta majandus- või kutsetegevusse sekkumiseks igasugust kriitikat või pahameele avaldamist. Vastuolulises *Constanze* lahendis leidis Saksa Föderaalkohus (*Bundesgerichtshof*, edaspidi ka BGH), et igasugune avalik kriitika ettevõtete vastu peab juhinduma nn vajalikkuse printsiibist (*Erforderlichkeitsprinzip*) - kriitika on õiguspärane ainult juhul, see on objektiivselt vajalik ja sobilik meede õiguspärase tulemuse saavutamiseks.²²⁰ Antud seisukoht pöörati ümber *Höllengefeuer* lahendiga ehk kriitikat avaldanud

²¹⁹ Varul, P., jt. VÕSKT (2020), lk 790 (allmärkus nr 1029).

²²⁰ BGH (07.02.1984), VI ZR 193/82.

isik ei pea oma väiteid või hinnanguid õigustama. BGH rõhutas ka sõnavabadust, isegi kui seda on teostatud teravkeelselt.²²¹

BGH praktikas on leitud, et ettevõtjate ja laiemalt juriidiliste isiku kaitse ebakohaste väärtushinnangute eest tagab, et nende majanduslik positsioon ei saa kahjustada faktiliselt vale informatsiooni ja selliste hinnangute kaudu, mis on tehtud kõrvalistel kaalutlustel või esitatud alandaval viisil. Selline teabe esitamise laad peab viima tagajärjeni, et teised isikud ei soovi enam antud ettevõtte tooteid või teenused.²²² Muu hulgas on ka Saksa kohtud leidnud, et kui üks ja sama avaldus sisaldab nii faktiväidet kui ka väärtushinnangut ning kui neid ei ole võimalik eristada ilma avalduse sisu muutmata, loetakse avaldus tervikuna väärtushinnanguks, et tagada suurem põhiseaduslik sõnavabaduse kaitse Saksa põhiseaduse artikli 5 lõike 1 alusel.²²³

Majandus- või kutsetegevust kahjustavate väärtushinnangute esitamisel rakendavad Saksa kohtud seega mõlema poole põhiõiguste kaalumist, ettevõtjate puhul võetakse arvesse Saksa põhiseaduse artiklit 12 (kutsevabadus). Näiteks on leitud, et artikkel 12 ei kaitse ettevõtjat sellise ebasoodsa mõju eest, mis tuleneb ausast konkurentsist ega ka kauba või teenuse kvaliteedi avaliku arutelu eest. Seega toimub väärtushinnangu õigusvastasuse tuvastamine pigem rangetel eeldustel. Kohtupraktikas on leitud, et väärtushinnang laimava kriitika näol on õigusvastane siis, kui tegemist ei ole enam õigustatud aruteluga, vaid selle eesmärk on halvustada inimest või ettevõtjat sisuliselt juba häbistamise kaudu.²²⁴

Juriidiliste isikute kaitse ebakohaste väärtushinnangute eest VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel ei eelda seda, et Eesti õiguses peaks tingimata tunnustama juriidilise isiku isikuõigusi. Seda toetab juba ainuüksi asjaolu, et VÕS § 1045 lg 1 punkti 7 ja 8 alusel on kaitse ebakohaste väärtushinnangute esitamisel kehtiva õiguse järgi juba tagatud. Samuti ei pea selleks jaatama ka mittevaralise kahju hüvitamise võimalikkust. Riigikohus on lahendis 3-2-1-80-13 selgitanud, et hageja nõutud hüvitist mittevaralise kahju eest ei saa kolleegiumi arvates VÕS § 127 lg-st 2 tulenevalt nõuda majandustegevusse sekkumise eest, kuna majandustegevusse sekkumisest hoidumise kohustusega kaitstakse üksnes ettevõtja majanduslikku (varalist) huvi ettevõtte majandamise ja majandustegevusest tulu teenimise vastu. Seetõttu ei annaks ka hageja majandustegevusse õigusvastase sekkumise tuvastamine alust mõista selle eest välja hageja soovitud hüvitist

---

²²¹ BGH (21.06.1966), VI ZR 261/64.

²²² BGH (16.12.2014), VI ZR 39/14.

²²³ *Ibid.*

²²⁴ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 438.

mittevaralise kahju eest.²²⁵ “Majanduslik huvi ettevõtte majandamise ja majandustegevusest tulu teenimise vastu” ei pea aga tingimata tähendama, et kahju avaldub otseselt majanduslikes näitajates, vaid tegemist võib olla ka hageja usaldusväärse kahjustamisega.²²⁶ See toetab omakorda seisukohta, et ka ebakohaste väärtushinnangute esitamisel on juriidilisel isikul võimalik tugineda varalise kahju hüvitamisele, mis on tekkinud isiku maine kahjustamisest. Selline kahju võib seisneda käibekaotuses, klientide lahkumises, raskustes uute lepingute sõlmimisel (sh töötajate värbamisel). Kui kannatanul on vaja korraldada kampaania oma maine parandamiseks, saab ka sellele varalisele kahjule tugineda.²²⁷

Bernhard A. Koch on leidnud, et Euroopa riikide suundumus tunnustada juriidilise isiku mittevaralise kahju hüvitamise nõuet võib olla seotud asjaoluga, et tehnoloogia arenguga on tõusnud nii juriidilise isiku head nime kahjustavate juhtumite arv kui ka selliste rikkumiste mõju.²²⁸ Samast põhjendusest saab lähtuda ka argumenteerides, miks VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldamisalasse peaksid kuuluma ka juriidiliste isikute suhtes esitatud väärtushinnangud. Tänapäevase tehnoloogilise arengu juures on juriidilise isiku maine kahjustamise kaasused üha asjakohasemad, arvestades näiteks asjaolu, et igaüks saab jätta negatiivset tagasisidet peaaegu mistahes veebiplatvormile. Näiteks on maakohus tsiviilasjas 2-14-21107/21 leidnud, et artiklis esitatud väiteid „XXX oli vastu tahtmist elundidoonoriks“²²⁹ ja „XXX opereerinud arsti huvitas ainult graafikusse pandud tegevuse teostamine, mitte aga tema kui inimese tegelik tervenemine ja edasine areng“ tuleb pidada väärtushinnanguteks.²³⁰ Kohus leidis, et kuna tegemist on väärtushinnangutega, ei ole võimalik nõuda ka selliste andmete ümberlukkamist VÕS § 1047 lg 4 alusel.²³¹ Kui kõnealuses tsiviilasjas oleks hageja aga nõudnud varalise kahju hüvitamist või VÕS § 1055 lg 1 alusel andmete avaldamise lõpetamist, võiks selliste väärtushinnangute hindamine olla asjakohane. Tekib õigustatud küsimus, kas vastav kriitika on oma sisult proportsionaalne ja kas see on pigem suunatud asjaomase ettevõtte laimamisele ja häbistamisele.²³² Seejuures seab teatava standardi ka see, kas tegemist on sellise ebakohase väitega, mille tulemusel kannatanu majanduslik positsioon oluliselt halveneb ja ta kaotab oluliselt kliente või äripartnereid.²³³ Eeltoodu ei tähenda, et eelviidatud kaasuse puhul oleks

²²⁵ RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13, p 29.

²²⁶ TlnRnko 03.10.2019, 2-17-17140/64, p 44.

²²⁷ RKTko 09.08.2023, 2-20-5869, p 21.

²²⁸ Koch, B. A. The Dynamics of Tort Law in Europe – Two Decades of Accumulates Experience. – European Tort Law Yearbook 2021/11(1), lk 724.

²²⁹ Ringkonnakohus selgitas, et artikli konteksti arvestades saab seda käsitleda väärtushinnanguna.

²³⁰ HMKo 06.01.2015, 2-14-21107/21.

²³¹ *Ibid.*

²³² Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 228.

²³³ *Ibid.*, ärn. 222

ainuõiguse lahendus rikkumist jaatada, vaid eeltoodud analüüsi eesmärk on välja tuua, kui palju aspekte selliste juhtumite ja väidete puhul analüüsida tuleks ning et juriidiliste isikute kaitse selliste väidete eest on tegelikult asjakohane.

Juriidiliste isikute kaitset väärtushinnangute eest VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel saab kaaluda mitmel viisil. Esiteks võib kõne alla tulla VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1047 koos kohaldamine selliselt, et see hõlmaks ka juriidiliste isikute vastu esitatud ebakohaseid väärtushinnanguid. Küll aga kehtiva õiguse järgi käsitleb VÕS § 1047 vaid ebaõigete andmete avaldamise õigusvastasust, mistõttu see ebakohaste väärtushinnangute õigusvastasust ei täpsusta. Sellisel juhul võiks kõne alla tulla sätte kohaldamisala laiendamine, aga see nõuab kehtiva õiguse muutmist. Teiseks võib kõne alla tulla ka VÕS § 1046 kasutamine, mis füüsiliste isikute puhul käsitleb ebakohaste väärtushinnangute esitamise õigusvastasust. Küll aga on VÕS § 1046 olemuslikult seotud isiklike õiguste kahjustamisega - olukorras, kus juriidilise isiku isikuõigusi ei tunnustata, ei sobi õigusvastasuse aluste täpsustamine ka sinna. Sellisel juhul oleks vajalik VÕS § 1046 ümber mõtestamine ja seose kaotamine isiklike õigustega või juriidiliste isikute isikuõiguste tunnustamine. Kolmas variant on VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldada selliste juhtumite juures iseseisvalt. Kuigi VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 lg-te 1-3 kohta on märgitud, et neid tuleb õigusvastasuse tuvastamiseks kohaldada koosmõjus²³⁴, ei ole eeltoodud põhimõtte seaduse tasandil kindlaks määratud. VÕS § 1045 lg 1 p 6 iseseisev kohaldamine küll väljuks muust majandus- või kutsetegevusse sekkumise loogikast, kus õigusvastasust täpsustavad täiendavad normid, kuid see oleks ilma kehtivat õigust muutmata parim viis tagada juriidiliste isikute parem kaitse ebakohaste väärtushinnangute esitamise juhtudel. VÕS § 1045 lg 1 p 6 iseseisev kohaldamine ei tähenda ka seda, et sätte kohaldamisala laieneb ebamõistlikult ning juriidiline isik saab kaitset mistahes negatiivsete väidete esitamisel - ebakohaste väärtushinnangute esitamise õigusvastasust on võimalik kitsendada ka kohtupraktika teel. Sarnaselt Saksa õiguses ebakohaste väärtushinnangute esitamise juhtudel põhiõiguste kaalumisele on ka juba Eesti kohtupraktikas välja toodud, et sõnavabadus on seadusega kaitstud hüve ning igasugune ebaviisakas või ametlikumas suhtluses kohatu väljendusviis ei tähenda veel õigusvastast tegu VÕS § 1045 lg 1 p 6 tähenduses.²³⁵

Lisaks varalise kahju väljamõistmisele oleks juriidilisel isikul ebakohaste väärtushinnangute esitamisel võimalik nõuda ka kahjustavate hinnangute õigusvastase avaldamise lõpetamist VÕS § 1055 alusel. Janno Lahe, Irene Kull ja Andres Vutt on asjakohaselt märkinud, et VÕS § 1055

²³⁴ RKTko 09.08.2023, 2-20-5869.

²³⁵ TlnRnKo 25.04.2023, 2-21-14142/26, p 11.

lg 1 eeldab kahju õigusvastast tekitamist, mida aga juriidilise isikute kohta väärtushinnangute esitamisel jaatada ei saa, sest VÕS § 1045 lg 1 p 6 on kehtiva praktika järgi kohaldatav vaid koos VÕS §-iga 1047 ja VÕS §-iga 1049. Just selle tingimuse tõttu jääb juriidiline isik sisuliselt ilma õiguskaitsest, kui tema maine saab ebakohaste väärtushinnangute tõttu kahjustada.²³⁶

Kokkuvõtvalt leiab magistritöö autor, et VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel peaksid olema kaitstud ka juriidiliste isikud nende suhtes esitatud ebakohaste väärtushinnangute eest. Hetkel on see võimalik vaid VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja p 8 alusel, millest jääb välja suur hulk juhtumeid ja juriidilised isikud ei saa n-ö laimamise juhtude korral piisavalt kaitset. Kaitse ebakohaste väärtushinnangute eest on kooskõlas ka Saksa õigusest tuleneva loogikaga, kus õigus loodud ettevõttele hõlmab muu hulgas ka juriidilise isiku suhtes esitatud ebakohaseid väärtushinnanguid. See on eriti asjakohane viimaste aastate kontekstis, kus selliste väärtushinnangute esitamiseks on sisuliselt lõputult meediumeid ja laimuhagide arv üha kasvab.²³⁷

2.2. Majandus- või kutsetegevuse seiskamine - rakendusala

Nagu eelnevalt märgitud, kitsendab VÕS § 1049 oluliselt majandus- või kutsetegevusse sekkumise õigusvastasust: keskne eeldus on see, et kahju tekitaja tegevus peab olema suunatud majandus- või kutsetegevuse seiskamisele.²³⁸ Saksa õiguses on BGB §-ile 823 ja loodud ettevõtte õigusele tuginemiseks vajalik tuvastada tegevuse suunatus ettevõttele (*Betriebsbezogenheit*), kuid tegemist on rohkem objektiivse kriteeriumiga.²³⁹ Kuna eeltoodust nähtuvalt tuvastatakse Eesti ja Saksa õiguses isiku majandus- või kutsetegevuse riivet erinevatel eeldustel, on asjakohane analüüsida majandus- või kutsetegevuse seiskamise juhtumeid nii Eesti kui ka Saksa kohtupraktikas. Sellest tulenevalt tuleb analüüsida, kas VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 ning vastavalt BGB § 823 lg 1 ja õigus loodud ettevõttele kohalduvad samadel asjaoludel.

---

²³⁶ Lahe, J., Kull, I., Vutt, A. No Compensation for Non-pecuniary Damage to a Legal Person - Estonian Example. *Journal of the University of Latvia. Law*, No. 19, 2025, lk 8.

²³⁷ Vt nt Advokaadibüroo Cobalt. Vaidluste turuülevaade 2023 II poolaasta - 2024 I poolaasta. – https://www.cobalt.legal/wp-content/uploads/2024/07/Cobalt_2024_210x297_EST_01.07.2024_WEB.pdf (01.04.2026); Kärmas, M. "Pealtnägija": solvumis- ja solvamishagide hulk on plahvatuslikult kasvanud. – <https://www.err.ee/1609165711/pealtnagija-solvumis-ja-solvamishagide-hulk-on-plahvatuslikult-kasvanud> (02.04.2026).

²³⁸ RKTko 10.12.2025, 2-18-11694, p 17.3.

²³⁹ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 185.

Eesti kohtupraktikas on korduvalt käsitletud olukordi, kus majandustegevuse seiskumine tuleneb hagi tagamise meetmest: menetlusvälisele isikule on hagi tagamise meetmest tulenevalt tekkinud kahju. Riigikohtu tsiviilasjas nr 2-18-11694 tugineti sellele, et kuna hageja ei saanud teises tsiviilasjas hagi tagamise tõttu toodet turustada, jäi ka tootjal sellest tulu saamata.²⁴⁰ Riigikohus leidis, et selline olukord võib kuuluda VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldamisalasse, kuid seejuures rõhutades, et kostja tahe peab olema suunatud menetlusvälise isiku majandustegevuse osalisele seiskamisele.²⁴¹

Menetlusvälise isiku nõuet hagi tagamisega tekitatud kahju hüvitamisel on käsitletud ka ringkonnakohtus: kohus leidis, et hagi tagamise taotluse esitamine (laeva arest merivõla katteks) ei ole iseenesest õigusvastane tegevus, kui isikul oli seaduslik alus (merinõue) taotluse esitamiseks. Isegi kui kohus hiljem hagi tagamise tühistab, ei muuda see taotluse esitanud isiku tegevust automaatselt õigusvastaseks.²⁴² Samuti rõhutati, et VÕS § 1049 eeldab otsest suunatust tagajärjele ehk kahju tekitaja peab olema teadlik, et tema tegevus seiskab just konkreetse isiku majandustegevuse ja ta peab seda tagajärge soovima.²⁴³ Majandus- või kutsetegevusse sekkumiseks VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 alusel ei ole samuti peetud olukorda, kus hagi tagamisega on takistatud vaid igapäevasest majandustegevusest väljuvate tehingute tegemine.²⁴⁴

Ringkonnakohtus ei ole lisaks hagi tagamisele õigusvastaseks teoks VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 tähenduses pidanud ka kohtuasjade algatamist. Kohus märkis, et oma seadusliku õiguse teostamine (kohtusse pöördumine oma õiguste kaitseks) ei ole üldjuhul käsitatav õigusvastase sekkumisena majandustegevusse ega heade kommete vastase käitumisena, eriti kuna ka kostjad²⁴⁵ on ise algatanud kohtuasju.²⁴⁶ Ka Saksa õiguses on leitud, et seadusega ette nähtud menetlusõiguse kasutamine on üldjuhul privilegeeritud: seetõttu ei saa üksnes kohtumenetluse algatamist tavaliselt käsitada deliktiõigusliku ettevõttesse sekkumisena, vaid võimalikud sanktsioonid on eelkõige menetlusõiguslikud.²⁴⁷ Samas ei laiene see privileeg samas ulatuses

---

²⁴⁰ Tootja on menetlusväline isik, kes hagi tagamise meetmest tulenevalt kahju kandis. Kuna tootja loovutas kõnealus tsiviilasjas oma deliktiõigusliku kahju hüvitamise nõude hagejale, on asjas läbivalt viidatud menetlusvälise kolmanda isiku, mitte hageja nõudele.

²⁴¹ RKTko 10.12.2025, 2-18-11694, p 17.3.

²⁴² TlnRnKo 09.04.2019, 2-17-13716/52, p 54.

²⁴³ TlnRnKo 09.04.2019, 2-17-13716/52, p 53.

²⁴⁴ TMKo 30.04.2019, 2-16-3661/37, p 33.

²⁴⁵ Deliktiõiguslik nõue oli esitatud vastuhagina, mistõttu viitab kohus kostjatele.

²⁴⁶ TlnRnKo 07.06.2018, 2-16-6649/45, p 78.

²⁴⁷ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 206-210.

kohtuvälisele alusetule hoiatusele, mille suhtes on Saksa kohtupraktika tunnustanud deliktiõiguslikku kaitset.²⁴⁸

Eeltoodust tulenevalt leiab magistritöö autor, et menetlusvälise isiku nõue muus kohtuasjas hagi tagamise meetmetega põhjustatud kahju osas on teoreetiliselt võimalik, kuid praktikas raskesti teostatav. Esiteks on asjakohane ka käesoleva magistritöö alapeatükis 1.4.2. tõstatatud küsimus selle osas, kas hagi tagamine (ja üldisemalt „muu tegevus“) ise peab VÕS § 1049 alusel õigusvastane olema. Kui seda jaatada, on sisuliselt võimatu tõendada asjaolu, et hagi tagamine saaks teatud asjaoludel olla õigusvastane.²⁴⁹ Kui aga asuda seisukohale, et hagi tagamine teona ei pea olema õigusvastane, tuleb siiski näidata, et hagi tagamise eesmärk oli menetlusvälise kolmanda isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamine. Kuna üldjuhul on hagi tagamise taotluse esitamise eesmärk tagada nõude realiseerimine, võib sellest menetlusvälise isiku majandus- või kutsetegevuse takistamise tahtluse tuvastamine olla rakendatud.

Oluline võrdlusküsimus Saksa ja Eesti õiguse kohaldamisalas võib tuleneda sellest, kas Eesti õiguses VÕS § 1049 raames nõutav teo vahetu suunatus majandus- või kutsetegevuse seiskamisele viib sarnastel asjaoludel tulemuseni, mis Saksa õiguses *Betriebsbezogenheit*.

Nagu eelnevalt mainitud, toimib Saksa õiguses *Betriebsbezogenheit* peamiselt objektiivse piiritlemiskriteeriumina: kohtupraktikas on välja toodud olukorrad, kus veofirma käive väheneb ummiku tõttu või tootmine langeb elektrikatkestuse tõttu: need on juhtumid, kus majandus- või kutsetegevust ei ole riivatud teistest erinevalt ja õigusvastasust eitatakse, kuna tegu ei ole suunatud konkreetse ettevõtja majandustegevusele.²⁵⁰ Eesti õiguses täidab sarnast funktsiooni osaliselt VÕS § 1049, kuid seal tehakse seda mitte üksnes objektiivse seotuse, vaid eelkõige kahjustaja tahte kaudu.

Eesti õiguse „vahetu suunatus“ täidab osaliselt sama piiritlevat ülesannet, mida Saksa õiguses *Betriebsbezogenheit*, kuid teeb seda rangemalt ja subjektiivsemalt. Saksa õiguses võib sekkumine olla ettevõttele suunatud ka siis, kui kahjustaja ei tegutse eesmärgiga ettevõtet seisata, eeldusel et tegu objektiivselt riivab ettevõtte toimimist kui sellist. Eesti õiguses jääks samasugune juhtum suurema tõenäosusega § 1049 alt välja, kui ei ole tõendatav, et kahju tekitaja tahtlus oli suunatud just selle ettevõtte majandustegevuse takistamisele. See erinevus

---

²⁴⁸ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 208-210.

²⁴⁹ vt ka TlnRnKo 09.04.2019, 2-17-13716/52, p 54.

²⁵⁰ Habersack, M. BGB § 823 Schadensersatzpflicht, ärn 417.

tuleb hästi välja nn taristuhäirete kaasustes. Saksa õiguses on nn kaablijuhtumitel leitud, et kui väljaspool ettevõtet kahjustatakse kaablit ning tootmine seiskub, ei ole sekkumine tavaliselt piisavalt ettevõttele suunatud, sest see tabab kõiki sama ühendust kasutavaid ettevõtteid ega ole suunatud just konkreetse ettevõttele. Sama kehtib ka juurdepääsuteede, avaliku infrastruktuuri või streigi kõrvalmõjude puhul: kui ettevõtte kannatab üksnes seetõttu, et teda tabab üldine häire koos paljude teistega, siis puudub ettevõttele omane objektiivne seotus.²⁵¹ Eesti õiguses jõutaks sellistes näidetes sageli samuti eitava tulemuseni, kuid põhjendus oleks teistsugune: tavaliselt ei ole võimalik tuvastada, et kaabli kahjustaja või näiteks ummiku põhjustaja tahtlus oli suunatud just selle konkreetse ettevõtja majandustegevuse seiskamisele. Seega annavad mõlemad õigussüsteemid sageli sama vastuse, kuid erineva põhjenduse kaudu.

Vastupidine näide on sihipärane elektri väljalülitamine või vahetu ligipääsu sulgemine. Saksa õiguses on peetud ettevõttesse sekkumiseks näiteks olukorda, kus ettevõtte elektrivarustus katkestatakse sihipäraselt või kus ettevõtte vahetu juurdepääs suletakse aiaga.²⁵² Nendes kaasustes on objektiivne *Betriebsbezogenheit* ilmne: tegevus riivab otseselt ettevõtte funktsioneerimist. Eesti õiguses annaksid samad asjaolud tavaliselt põhjust rääkida ka § 1049 mõttes vahetust suunatusest, sest elektri või ligipääsu sihipärase äravõtmise eesmärk ongi reeglina ettevõtte tegevus katkestada või sellele survet avaldada. Seetõttu kattuvad mõlemad kriteeriumid eriti tugevalt just otseste, ettevõtte toimimise alustesse suunatud rünnete puhul.

Seetõttu on põhjendatud järeldus, et Eesti õiguse järgi nõutav vahetu suunatus majandus- või kutsetegevuse seiskamisele ei ole sama mis Saksa õiguse *Betriebsbezogenheit*, kuigi mõlemad piiritlevad samalaadseid juhtumeid. *Betriebsbezogenheit* on Saksa õiguses eelkõige küsimus sellest, kas sekkumine tabab konkreetset ettevõtet. VÕS § 1049 järgi on aga keskne küsimus, kas kahjustaja tahtlus oli suunatud konkreetse isiku majandustegevuse seiskamisele. Seega ei vasta VÕS §-is 1049 nimetatud „vahetu suunatus“ Saksa õiguses *Betriebsbezogenheit*’ile tervikuna, vaid sellele osale, kus analüüsitakse rikkuja tahte suunda. Ent isegi Saksa kirjanduse järgi on see viimane vaid üks võimalik täiendav aspekt, mitte põhiaspekt.

VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 on asjakohased ka valduse rikkumisel ja ligipääsu takistamisel, mille tulemusel ei ole võimalik majandustegevust jätkata.

---

²⁵¹ BGH (09.12.1958), VI ZR 199/57; BGH (08.06.1976), VI ZR 50/75.

²⁵² Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, äm 197.2.

VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 kohaldamisalas on ka olukorrad, kus on tegemist valduse rikkumisega ja takistatud kannatanu ligipääsu kinnisasjale.²⁵³ Kõnealuse tsiviilasja asjaolude kohaselt tõkestas kostja palgatud turvafirma hageja töötajate sissepääsu bürooruumidesse, asendati soojasõlme uks, murti omavoliliselt hageja kasutuses olnud kaupluseruumidesse sisse jne.²⁵⁴ Õigusvastast sekkumist on jaatatud ka juhul, kui hagejal ei olnud üürilepingu ülesütlemise tõttu õigust üüritud ruume kasutada. Isegi, kui isikul oli lõppenud õigus renditud ruume kasutada ja tekkinud kohustus need üle anda, ei tähenda see, et rendileandjal oleks olnud õigus ruumid jõuga oma valdusesse võtta. Deliktiõiguslikult on kaitstud ka valdus, mille õiguslik alus on ära langenud. Seega, kui kostja lülitab välja hageja valduses oleval üüriesemel elektri või takistab ligipääsu kinnisasjale, mille tulemusel ei saa hageja majandustegevusega jätkata, on tegemist majandus- või kutsetegevusse sekkumisega VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1049 alusel.²⁵⁵ Küll aga peab hageja valduse rikkumisel konkreetselt tuginema kahju tekkimisele saamata jäänud tulu näol, sest tuginedes asja (kauba) rikkumisele on asjakohane õigusvastasuse alus hoopis VÕS § 1045 lg 1 p 5.²⁵⁶ Ka Saksa kohtupraktikas on loodud ettevõtte kaitse kohaldamist jaatatud juhtudel, kus ettevõtte vahetu ligipääs blokeeritakse või kus ettevõtte elektrivarustus katkestatakse sihipäraselt nii, et selle tegevus seiskub.²⁵⁷

Eeltoodust järeldub, et võimalik majandus- või kutsetegevusse sekkumine ja selle õigusvastasus ei ole sõltuvuses kannatanu õigusest (näiteks) asja vallata. Ringkonnakohus on samas jõudnud ka vastupidisele järeldusele: olukorras, kus hageja oli kasutanud oma kinnisasjale juurdepääsu saamiseks ühe kostja kinnisasja ja teatud hetkest juurdepääsu saamist takistati²⁵⁸, ei pidanud ringkonnakohus kostjate tegevust hageja majandustegevusse sekkumiseks, kuna hageja ei saa eeldada ega väita, et tema majandustegevus saaks toimuda võõra kinnisasja õigusliku aluseta kasutamise teel. Isegi juhul, kui kostja kinnisasja kasutamise takistamine võis hageja majandustegevust häirida, ei olnud selleks seaduslikku alust. Hageja pidi oma majandustegevuse planeerimisel arvestama asjaoluga, et tal puudub naaberkinnisasjale kasutusõigus.²⁵⁹ Eeltoodud põhjendused ei ole veenvad, sest majandus- või kutsetegevusse sekkumise õigusvastasus ei peaks olema sõltuvuses sellest, mida hageja pidi teadma või

²⁵³ RKTko 30.11.2005, 3-2-1-123-05, p 23.

²⁵⁴ *Ibid*, p 1.

²⁵⁵ *Ibid*, p 30. TlnRnKo 26.11.2009, 2-06-24266/21, p 62-63.

²⁵⁶ TrtRnKo 25.02.2010, 2-06-686/73, p 2.2.

²⁵⁷ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 197.2.

²⁵⁸ Asjaolude poolest kuulus hagejale Põlvas aadressil Vabriku tn 23 kinnisasi, millel asuvat tehasehoonet kasutas hageja majandustegevuseks. Hageja kinnistu külgneb kostjale I kuuluvate Vabriku tn 13 ja Vabriku tn 21 kinnisasjadega. Kostjale I kuuluvad kinnisasjad tekkisid AS-le TERE kuuluva Jaama tn 20 kinnisasja jagamisel. Vabriku tn 23 kinnistul asuvale tehasehoonele on olnud juurdepääs väljakujunenud tava alusel üle Jaama tn 20, Vabriku tn 13 ja Vabriku tn 21 territooriumite.

²⁵⁹ TrtRnKo 03.06.2019, 2-15-2226/94, p 20.

eeldama võõra kinnisasja kasutamise kohta ilma õigusliku aluseta. VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 hinnatakse konkreetselt sekkumise kui teo õigusvastasust ehk õigusvastasuse tuvastamise keskpunktis oleks pidanud olema kostjate poolt veoki parkimine selliselt, mis takistas hageja juurdepääsu enda tehase laadimisavale. Kohus on õigusvastasuse välistamiseks viidanud muu hulgas ka VÕS § 1045 lg 2 punktile 4 ja väitnud, et kinnisasja valdajal oli õigus takistada kinnisasjale pääsemist ka omaabi korras, kuivõrd veoki parkimine valduse ja omandi kaitseks ei ole ebaoproportsionaalne ega hageja õigust üleliia kahjustav.²⁶⁰ See ei ole aga enam VÕS § 1049 eeldus, vaid üldisemalt õigusvastasust välistav asjaolu.

Majandus- või kutsetegevuse seiskamise kaasustes on olnud asjakohased ka kaubamärgivaidlused. Näiteks on ringkonnakohus leidnud, et olukorras, kus hageja tugineb EL kaubamärgi pahausksel registreerimisele ja selle kasutamisele eesmärgiga takistada hageja mobiilirakenduse levitamist, võib olla kostja sekkunud hageja majandus- või kutsetegevusse viisil, mis on osaliselt või täielikult oluliseks ajaks seisanud hageja majandustegevuse.²⁶¹ Saksa õiguses on sarnastel asjaoludel üks vanemaid ning kõige enam välja arendatud juhtumi grupe alusetule intellektuaalomandi õigusele tuginemine. Tegemist on olukorraga, kus ettevõtja tugineb väidetavale patendi-, kaubamärgi- või muu kaitseõiguse rikkumisele ja saadab konkurendile või konkurendi klientidele nõude lõpetada toote tootmine või levitamine, kuigi väidetud õigus tegelikult puudub või sellele tuginetakse lubatust laiemalt.²⁶² Saksa kohtupraktikas on rõhutatud, et klientidele saadetud hoiatus võib ettevõtjat majanduslikult otseselt tabada, kuna kliendid katkestavad ettevaatusest tellimused ning ettevõtjal on nende edaspidist käitumist raske mõjutada. Saksa õigus eristab nii ettevõtjale endale suunatud hoiatust kui ettevõtja klientidele suunatud hoiatust, pidades viimast eriti ulatuslikuks riiveks.²⁶³

Muu kohaldamispraktika, millega magistritöö autorile teadaolevalt Saksa õigusega äratuntavat paralleeli ei esine, on seotud näiteks juhtudega, mil keeldutakse õigusvastaselt kokkuleppe sõlmimisest või nõusoleku andmisest. Riigikohus on seoses VÕS § 1045 lg 1 punktiga 8 leidnud, et mõistlikel tingimustel lepingu sõlmimisest keeldumine võib olla lubamatu ning tegemist võib olla kahju tekitamisega VÕS § 1043 mõttes.²⁶⁴ Tsiviilasjas nr 3-2-1-12-11 laiendas Riigikohus seda põhimõtet ka VÕS § 1045 lg 1 punktile 6 ja VÕS §-ile 1049, leides, et viidatud sätete järgi saab õigusvastaseks pidada kinnisasja omaniku keeldumist hüdroenergia

---

²⁶⁰ TrtRnKo 03.06.2019, 2-15-2226/94.

²⁶¹ TlnRnKm 27.11.2025, 2-25-12179/18, p 10.4

²⁶² Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 198-202.

²⁶³ Hau, W., Poseck, R. BGB § 823, ärn 204-206.

²⁶⁴ RKTko 3-2-1-164-09, p 33.

tootmiseks vajaliku vee paisutamiseks nõusoleku andmisest või kokkuleppe sõlmimisest.²⁶⁵ Kõnealuses tsiviilasjas soovis hageja tema ja kostja kinnisasja suhtes naabrusõigussuhete olemasolu tuvastamist ning kohustada kostjaid taluma naabrusõigussuhete alusel hageja kinnisasjast ja sellel asuvast hüdroenergiajaamast tulenevaid mõjutusi kostjate kinnisasja maa niiskusrežiimile. Hageja oli rajanud kinnisasjale hüdroelektrijaama, kuid kostjad ei andnud nõusolekut vee erikasutusloa pikendamiseks. Kokkuleppe sõlmimisest keeldumist on maakohus analüüsinud ka tsiviilasjas nr 2-18-13689/17. Maakohtu hinnangul ei olnud aga tegemist olukorraga, kus kostja keeldus põhjendamatult mõistlikel tingimustel lepingu sõlmimisest. Nimelt oli kohus juba eelnevalt tuvastanud, et hageja on ettevõtte, mille tegevusala hõlmab suurt riski seoses pangakaarditehingutega, ning kostjal kui krediidasutusel on ennekõike kohustus tagada kaarditehingute turvalisus. Seega oli kostja põhjendatult lepingu sõlmimisest keeldunud ja tegemist ei ole majandus- või kutsetegevuse seiskamisega.²⁶⁶ Siit nähtub osaliselt ka Saksa õiguses tihti esinev mõlema poolte huvide kaalumine, kus hagejal oli vaja pangakontot äritegevuse teostamiseks, aga samas oleks kostja oma ärivaldkonna tõttu osutunud hagejale äririskiks. Näiliselt olid kaalumisel mõlema poole õigused ettevõtlusele ning kuna kostjal oli alus lepingu sõlmimisest keelamiseks, ei olnud tegemist ka õigusvastase majandus- või kutsetegevuse seiskamisega.

Samuti võib majandus- või kutsetegevusse sekkumine ja seiskamise põhjustamine olla asjakohane ka süüteo toimepanemisel. VÕS § 1045 lg 1 punkti 6 ja §-i 1049 on peetud asjakohaseks näiteks juhtudel, kus süüdistatav põhjustas kannatanu tootmishoone süttimise ning kannatanul tekkis sellest saamata jäänud tulu.²⁶⁷ Maakohus on pidanud majandus- või kutsetegevusse sekkumiseks ka inimese väljaarvamist MTÜ-st, kuna selle tulemusel oli hageja majandustegevuse teostamine raskendatud - ta ei saanud kasutada soodsaid taksopeatusi ega dispetšerteenuse tellimusi, mistõttu tekkis hagejale saamata jäänud tulu.²⁶⁸

Kokkuvõtvalt kaitsevad nii Eesti kui ka Saksa õigus majandus- või kutsetegevusse sekkumise valdkonnas sama huvi - ettevõtte või kutsetegevuse toimimist kui tervikut. Nii Eesti kui ka Saksa praktika järgi ei piisa pelgast käibelangusest, kõrvalisest ebamugavusest või üldisest ettevõtlusriskist - vajalik on sekkumine, mis mõjutab ettevõtte toimimist sisuliselt ja piisava intensiivsusega. Suurim erinevus seisneb aga selles, et Saksa õiguses on rikkuja teo õigusvastasuse tuvastamisel keskne *Betriebsbezogenheit* ja õigusvastasuse positiivne

²⁶⁵ RKTko 19.04.2011, 3-2-1-12-11, p 29.

²⁶⁶ HMKo 28.10.2019, 2-18-13689/17, p 23-24.

²⁶⁷ TlnRnKo 27.02.2025, 1-24-2367/54, p 23.

²⁶⁸ PMKo 16.06.2010, 2-09-14436/45, p 6.

tuvastamine, samas kui Eesti õiguses lähtutakse VÕS § 1049 kaudu eelkõige kahju tekitaja vahetust suunatusest isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele. Seetõttu pakub Saksa õigus ettevõtjatele mõnes piiripealsemas olukorras laiemat kaitset, kus Eesti õigus võib suure osa sellistest juhtumitest välistada juba tahtluse või teadliku suunatuse puudumise tõttu. Sellegipoolest on nii Eesti kui ka Saksa õiguses lahendatavad juhtumid asjaolude poolest sarnased ning on jõutud samadele lahendustele, kuigi erineva loogika kaudu – õigusvastaseks peetakse näiteks ettevõtte elektrivarustuse sihipärasest katkestamist, juurdepääsu takistamist ning ka alusetule kaubamärgiõiguse tuginemist. Eesti kohtupraktikast nähtub ka omapäraseid kaasuseid, kus on VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja VÕS § 1049 alusel õigusvastaseks peetud näiteks nõusoleku andmisest või kokkuleppe sõlmimisest keeldumist, tootmishoone süttimist ja inimese MTÜ-st väljaarvamist.

KOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada, millal on Eesti õiguse järgi tegemist õigusvastase kahju tekitamisega majandus- või kutsetegevusse sekkumise teel.

Magistritöös on leitud, et majandus- või kutsetegevusse sekkumine kui õigusvastasuse alus tugineb suuresti Saksa kohtupraktikas BGB § 823 lg 1 alusel loodud muule õigusele - *das Recht am eingerichteten und ausgeübten Gewerbebetrieb* - mis tähendab õigust loodud ja tegutsevatele ettevõttele. Lisaks sellele eksisteerib samasisuline säte ka Euroopa ühtse raamnormistiku eelnõu kuuenda raamatu artiklis 2:208, mis sarnaneb ülesehituse poolest Eesti õiguses sätestatud majandus- või kutsetegevusse sekkumisele ja selle täiendavatele õigusvastasuse eeldustele.

Eesti õiguses ei ole eraldi legaaldefiniitsiooni majandus- või kutsetegevusele, küll aga on see tuletatav VÕS § 1 lg 6 toodud ettevõtja mõistest ja kohtupraktika määratlustest, kust on tuletatavad üldised eeldused, nagu tegevuse püsivus, maht ja tasulisus, mida saab rakendada ka muu tegevuse määramisel. VÕS § 1045 lg 1 p 6 puhul on oluline ka see, et see ei kaitse ainult tulu teenivat tegevust ehk selle kohaldamisalas on ka näiteks mittetulundusühingud ja korteriühistud, milliste tegevus ei ole suunatud tulu teenimisele. Sättest ei ole tuletatav, kas see kaitseb ka isiku õigust majandustegevusega alustada, kuid asjakohane oleks lähtuda Saksa õiguses toodud käsitlusest, mille kohaselt kui äri on tegevuseks juba valmis ja mitte nii-öelda idee tasandil, siis sellega alustamise takistamine on käsitletav õigusvastase sekkumisena.

VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 kaitsevad nii füüsilist kui ka juriidilist isikut ebaõigete andmete (lg 1) ja majanduslikult kahjulike ebaõigete andmete avaldamise eest (lg 2). Koosmõjus hõlmavad need ainult faktiväiteid, mis on kas pelgalt ebaõiged või isikule majanduslikus mõttes kahjulikud. VÕS § 1045 lg 1 p 6 ja § 1047 võivad konkureerida ka teiste õigusvastasuse alustega - füüsiliste isikute puhul võib eelkõige kõne alla tulla isiklike õiguste rikkumine VÕS § 1045 lg 1 p 4 ja § 1046 alusel, aga asjakohased on ka VÕS § 1045 lg 1 p 7 juhul, kui olukorda reguleerib näiteks konkurentsioiguslik kaitsenorm, ja VÕS § 1045 lg 1 p 8, kui tegemist on heade kommete vastase tahtliku käitumisega. Viimane võib kohalduda näiteks kaasustes, kus tegemist on teadliku vale faktiväite esitamisega.

Majandus- või kutsetegevusse seiskamist reguleerib VÕS § 1049. Sätte kohaldamiseks on toodud konkreetsed eeldused, s.o kahju tekitaja vahetu suunatus kannatanu majandus- või

kutsetegevuse seiskamisele ja majandus- või kutsetegevuse osaline või täielik seiskumine oluliseks ajaks. Sättes on toodud ka näidisloetelu õigusvastasest tegudest, millest mõne puhul on selge seos Saksa kohtupraktikas enim esile tulnud vaidlustega. VÕS §-ist 1049 tulenevalt peab selgelt olema tegemist õigusvastase ähvarduse ja lubamatu boikotiga. Õiguskirjanduses on seda täpsustatud ja leitud, et ka muud sättes nimetatud sekkumise viisid peavad olema õigusvastased. Magistritöö autor leidis, et demonstratsiooni ja muul viisil sekkumist on võimalik käsitleda õigusvastasena ka VÕS § 1049 alusel ehk eraldi teo õigusvastasuse tuvastamine ei ole nõutav. VÕS § 1049 eeldus on ka seiskamine põhjustamine oluliseks ajaks, mida ei ole kohtupraktikas sisustatud. Magistritöö autor leidis, et olulise aja eeldus ei ole igas juhtumis asjakohane, kuna rikkumise ajalisel kestvusel ei pruugi olla seost rikkumise intensiivsuse või tekkinud kahjuga. Vahetu suunatus isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele viitab tahtlusele VÕS § 104 lg 5 tähenduses. See välistab sätte kohaldamisalast sellised juhtumid, kus sekkumine ei ole suunatud konkreetse isiku majandus- või kutsetegevuse seiskamisele ja kahju on tekkinud muu tegevuse nn kõrvalmõjuna. Magistritöö autor leidis, et sarnaselt VÕS § 1045 lg 1 punktiga 8 võib ka VÕS § 1045 lg 1 punkti 6 kohaldada teatud juhtudel selliselt, kui kahju on tekitatud kaudse tahtlusega.

Ka majandus- või kutsetegevuse seiskamise korral võivad kohaldamisele kuuluda muud õigusvastasuse alused. Riigikohus on jaatanud võimalust kohaldada samadel asjaoludel näiteks ka VÕS § 1045 lg 1 p 5, kuid seal on oluline erinevus tagajärjes ja hüvitatavas kahjus. Samuti on võimalik konkureeriv õigusvastasuse alus VÕS § 1045 lg 1 p 7, mille puhul tulevad kõne alla pigem asjakohased konkurentsioiguslikud normid. Nii VÕS § 1045 lg 1 p 6 kui ka p 8 nõuavad õigusvastasuse eeldusena kahju tekitaja tahtlust. Kohtupraktikast aga nähtub, et tegusid, mis võivad endast kujutada majandus- või kutsetegevuse seiskamist, ei saa samaaegselt ja automaatselt lugeda heade kommete vastaseks.

Eesti kohtupraktikas on õigusvastaseks peetud eelkõige avalikult või ka piiratud adressaatidele ebaõigeid faktiväiteid – näiteks väited puudustega toodete, ravivigade, maksuskeemide, identiteedivarguse või ettevõtte majandusliku olukorra kohta. Palju on käsitletud ka ebaõigete maksehäirete avaldamist, mida peetakse olemuslikult majanduslikult kahjulikeks, kuid mille õigusvastasus sõltub eelkõige sellest, kas avaldatud andmed võla kohta on õiged. Saksa BGB § 824 alusel on käsitlemisel samasisulised juhtumid, kuid selle kohaldamisala on kitsam, kuna see eeldab vale fakti majanduslikku kahjulikkust ja seost kannatanu ärisuhete ning mainega. Juhtumid, mis BGB § 824 alla ei kuulu, lahendatakse aga BGB § 823 lg 1 ja loodud ettevõtte õiguse alusel või kohaldatakse BGB § 824 lg 2 koos asjakohaste sätetega.

Kuna VÕS § 1047 käsitleb ainult ebaõigeid andmeid, ei ole VÕS § 1045 lg 1 p 6 kohaldamisalas olukorrad, kus juriidilise isiku kohta on esitatud ebakohaseid väärtushinnanguid. Juriidilised isikud on ebakohaste väärtushinnangute eest kaitstud küll VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja vastava kaitsenormi ning p 8 alusel, kuid nende kohaldamisalast jäävad välja oluline hulk ebakohaste väärtushinnangute esitamise juhtumeid. Saksa õiguses ongi asutatud ettevõtte õiguse eesmärk hõlmata sellised väärtushinnangute esitamise juhtumid ka juriidiliste isikute puhul, sest muud asjakohased BGB sätted ei pruugi samuti kõiki vastavaid olukordi reguleerida. Võimalik kaitse ebakohaste väärtushinnangute eest on seotud ka juriidilistele isikutele isikuõiguste omistamise ja mittevaralise kahju hüvitamise nõude tunnustamisega, kuid juriidiliste isikute kaitsmine ebakohaste väärtushinnangute eest VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel ei eelda iseenesest isikuõiguste ega mittevaralise kahju hüvitamise võimalikkuse tunnustamist - seda tõendab juba asjaolu, et VÕS § 1045 lg 1 p 7 ja vastava kaitsenormi ning VÕS § 1045 lg 1 p 8 alusel on juriidilised isikud ebakohaste väärtushinnangute eest juba kaitstud. Juriidilise isiku vastu esitatud ebakohaste väärtushinnangute reguleerimine VÕS § 1045 lg 1 p 6 alusel tagaks piisava kaitse ja on asjakohane eriti tehnoloogilise arengu valguses, kuivõrd negatiivseid arvamusi saab avaldada üha rohkemates meediumites. Eeltoodu ei tähenda, et iga kriitilisemat hinnangut või arvamust peaks käsitlema õigusvastasena - siin on paslik lähtuda Saksa õigusteoorias ja kohtupraktikas väljakujunenud seisukohtadest, kus antakse hinnang poolte huvidele ja avalduse sisule.

Sarnaselt VÕS § 1049 teo „vahetu suunatuse“ täidab Saksa õiguses piiritlevat rolli *Betriebsbezogenheit*, kuid tegemist on eelkõige objektiivse kriteeriumiga. Seetõttu võivad mõlemas õiguskorras sarnased juhtumid viia sama tulemuseni, kuid erinevate põhjenduste kaudu. Eesti kohtupraktikas on majandus- või kutsetegevusse seiskamisega seostatud hagi tagamise meetmetest tulenevat kahju tekitamist, ligipääsu takistamist, nõusoleku või kokkuleppe sõlmimisest keeldumist, alusetule kaubamärgiõigusele tuginemist jne. Saksa õiguses on BGB § 823 lg 1 ja loodud ettevõtte õiguse alusel olnud käsitlemisel valdavalt samasisulised kaasused. Kokkuvõtvalt kaitsevad Eesti ja Saksa õigus sama huvi ehk isiku majandus- või kutsetegevuse toimimist.

TORT LIABILITY FOR INTERFERENCE WITH A PERSON'S ECONOMIC OR PROFESSIONAL ACTIVITY

The aim of this master's thesis was to determine when, under Estonian law, interference in economic or professional activities constitutes the causing of unlawful damage.

The thesis found that interference with economic or professional activities as a basis for unlawfulness is largely based on the concept of *das Recht am eingerichteten und ausgeübten Gewerbebetrieb*, established in German case law, which means the right to an established and operating business. In addition, a provision with the same meaning also exists in Article 2:208 of Book Six of the Draft Common Frame of Reference, which is similar to the interference with economic or professional activities and its additional prerequisites for unlawfulness as provided for in Estonian law.

Estonian law does not contain a separate legal definition of economic or professional activity, but it can be inferred from the definition of an entrepreneur in § 1 of the Law of Obligations Act (hereinafter also LoA) and from judicial definitions, from which general prerequisites - such as the permanence, scale, and remunerative nature of the activity - can be derived, which can also be applied in defining other activities. Regarding § 1045(1)(6) of the LoA, it is also important to note that it does not protect only profit-making activities; its scope of application includes, for example, non-profit associations and other forms of legal entities whose activities are not aimed at generating profit. It is not clear from the provision whether it also protects a person's right to commence economic activity, but it would be appropriate to follow the approach set forth in German law, according to which if a business is already ready for operation and not merely at the "idea" stage, then preventing its commencement is considered an unlawful interference.

Sections 1045(1)(6) and 1047 of the LoA protect both natural and legal persons against the publication of false information (subsection 1) and economically harmful false information (subsection 2). Taken together, these provisions cover only factual statements that are either merely incorrect or economically harmful to the person. § 1045(1)(6) and § 1047 of the LoA may also compete with other grounds for unlawfulness—in the case of natural persons, a violation of personal rights under § 1045(1)(4) and § 1046 of the LoA may primarily come into question, but § 1045(1)(7) of the LoA is also relevant if the situation is governed, for example, by a protective provision of competition law, and § 1045(1)(8) of the LoA if the conduct

involves intentional behavior contrary to good customs. The latter may apply, for example, in cases involving the deliberate presentation of a false factual claim.

Halting of economic or professional activities is governed by § 1049 of the LoA. The provision sets forth specific prerequisites for its application, namely the perpetrator's intent to halt the victim's economic or professional activities and the partial or complete suspension of such activities for a significant period of time. The provision also includes an illustrative list of unlawful acts, some of which have a clear connection to the disputes most frequently addressed in German case law. Pursuant to § 1049 of the LoA, the conduct must clearly constitute an unlawful threat and an impermissible boycott. Legal literature has clarified this point and concluded that other forms of interference mentioned in the provision must also be unlawful. The author of the master's thesis found that demonstrations and other forms of interference can be considered unlawful under § 1049 of the Law of Obligations Act, meaning that a separate determination of the unlawfulness of the act is not required. A prerequisite of § 1049 of the LoA is also causing a halt for a significant period of time, which has not been defined in case law. The author of the master's thesis found that the requirement of a significant period of time is not relevant in every case, as the duration of the violation may not necessarily be related to the intensity of the violation or the damage incurred. Direct intent to halt a person's economic or professional activities implies intent within the meaning of § 104(5) of the LoA. This excludes from the scope of the provision cases where the interference is not aimed at halting a specific person's economic or professional activities and the damage has arisen as a so-called side effect of other activities. The author of this master's thesis has found that, similarly to § 1045(1)(8) of the LoA, § 1045(1)(6) may also be applied in certain cases where the damage was caused with indirect intent.

Even in cases of suspension of economic or professional activities, other grounds for unlawfulness may apply. The Supreme Court has affirmed the possibility of applying, for example, § 1045(1)(5) of the LoA under the same circumstances, but there is a significant difference in the consequences and the damages to be compensated—in the case of point 5 of the aforementioned provision, the relevant issue is the infringement of the victim's property, whereas § 1045(1)(6) of the LoA allows for a claim for compensation for lost profits. Here, too, is a competing basis for unlawfulness under § 1045(1)(7) of the LoA, in which case the relevant competition law provisions are also applicable. Both § 1045(1)(6) and (8) of the LoA require the intent of the party causing the damage as a prerequisite for unlawfulness; in this respect, their scope of application is not that different. However, case law indicates that acts that may

constitute a halt of economic or professional activity cannot simultaneously be considered contrary to good practice.

In Estonian case law, false factual claims – whether made publicly or to a limited audience – have been deemed unlawful, particularly those concerning defective products, medical malpractice, tax schemes, identity theft, or a company's financial situation. There has also been extensive discussion regarding the publication of false claims of payment defaults, which are considered inherently economically harmful, but whose unlawfulness depends primarily on whether the published information regarding the debt is accurate. Section 824 of the BGB addresses similar cases, but its scope of application is narrower, as it requires that the false fact be economically harmful and that there be a connection to the victim's business relationships and reputation. Cases not covered by § 824 of the BGB are resolved, however, under § 823(1) of the BGB and the law governing the established business, or § 824(2) of the BGB is applied in conjunction with the relevant provisions.

Since § 1047 of the LoA deals only with incorrect information, situations where inappropriate value judgments are made about a legal entity do not fall within the scope of § 1045(1)(6) of the LoA. Legal entities are indeed protected against inappropriate value judgments under § 1045(1)(7) of the LoA and the corresponding protective provision, as well as under section 8, but a significant number of cases involving the expression of inappropriate value judgments fall outside the scope of these provisions. In German law, the purpose of the right of business is precisely to cover such cases of value judgments even with regard to legal entities, as other relevant provisions of the BGB may not regulate all such situations either. The potential protection against defamatory statements is also linked to the attribution of personal rights to legal entities and the recognition of claims for compensation for non-pecuniary damage, which have been addressed separately in various academic studies. Although this discussion is entirely relevant, the protection of legal entities against inappropriate value judgments under § 1045(1)(6) of the LoA does not in itself presuppose the attribution of personal rights or the right to compensation for non-pecuniary damage - this is already evidenced by the fact that protection against value judgments is already possible under § 1045(1)(7) of the LoA and the corresponding protective provision, as well as under § 1045(1)(8) of the LoA. Regulating inappropriate value judgments made against legal entities under § 1045(1)(6) of the LoA Act would fill a gap in the protection of legal entities and is particularly relevant in light of technological developments, as negative opinions can be published in an ever-increasing number of media outlets. The foregoing does not mean that every critical assessment or opinion

should be treated as unlawful - here it is appropriate to follow the established positions in German legal theory and case law, where significant weight is given to the interests of the parties and the content of the statement - a value judgment may be critical, but in terms of its content and manner of publication, it must still be proportionate and must not, so to speak, cross the line into defamation.

Similar to the “direct targeting” requirement under § 1049 of the LoA, the concept of *Betriebsbezogenheit* plays a defining role in German law; however, it is primarily an objective criterion: the interference must affect a specific business as a whole, its organizational or entrepreneurial freedom of decision-making, and must exceed the threshold of ordinary disturbance. Therefore, similar cases in both legal systems may lead to the same result, but through different reasoning. In the context of § 1045(1)(6) and § 1049 of the LoA, case law deals with damages arising from interim relief, obstruction of access, refusal to grant consent or enter into an agreement, reliance on an unfounded trademark right, etc. Under German law, cases have been predominantly of the same nature when considered under § 823(1) of the BGB and the law of established enterprises. In summary, Estonian and German law protect the same interest, namely the functioning of a person’s economic or professional activities.

LÜHENDID

AÕS	asjaõigusseadus
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
BGH	Bundesgerichtshof
DCFR	Draft Common Frame of Reference
EKTÄKS	ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus
HMKo	Harju Maakohtu otsus
KarS	karistusseadustik
KonkS	konkurentsiseadus
KorS	korrakaitse seadus
KTTLs	kollektiivse töötuli lahendamise seadus
lg	lõige
p	punkt
PETL	Principles of European Tort Law
PMK	Pärnu Maakohtu otsus
RekS	reklaamiseadus
RKKKo	Riigikohtu kriminaalkolleegiumi otsus
RKTKo	Riigikohtu tsiviilkolleegiumi otsus
TlnRnKm	Tallinna Ringkonnakohtu määrus
TlnRnKo	Tallinna Ringkonnakohtu otsus
TMKo	Tartu Maakohtu otsus
TrtRnKo	Tartu Ringkonnakohtu otsus
TsMS	tsiviilkohtumenetluse seadustik
TsÜS	tsiviilseadustiku üldosa seadus
VÕS	võlaõigusseadus

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Bar, C., Clive, E. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Full edition. Volume 4. Munich: seller. european law publishers GmbH 2009.
2. Bar, C., Clive, E., Schulte-Nölke, H. (edit). Principles, definitions and model rules of European private law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Articles and Comments. –
https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/EUROPEAN_PRIVATE_LAW/EN_EPL_20100107_Principles_definitions_and_model_rules_of_European_private_law_-_Draft_Common_Frame_of_Reference_DCFR_.pdf
(08.02.2026).
3. Dannemann, G., Schulze, R. German Civil Code. Bürgerliches Gesetzbuch. Volume I. Books 1-3: §§ 1-1296. Article-by-Article Commentary. C.H.Beck 2020.
4. European Group on Tort Law. European Tort Law. Text and Commentary. Austria: Springer-Verlag/Wien 2005.
5. Habersack, M. (red.) Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 7, 9. Auflage. §§ 705-853 BGB. München: Verlag C. H. Beck oHG 2024.
6. Hau, W., Poseck, R. BeckOK BGB. Buch 2. Recht der Schuldverhältnisse. Abschnitt 8. Einzelne Schuldverhältnisse. 77. Auflage. München: C.H.Beck GmbH & Co. KG 2026.
7. Hauck, A. Münchener Kommentar zum Lauterkeitsrecht. 3. Aufl. A. Teil I. München: C.H.Beck 2020.
8. Koch, B. A. The Dynamics of Tort Law in Europe – Two Decades of Accumulates Experience. – European Tort Law Yearbook 2021/11(1).
9. Lahe, J., Kull, I., Vutt, A. No Compensation for Non-pecuniary Damage to a Legal Person - Estonian Example. Journal of the University of Latvia. Law, No. 19, 2025.
10. Lahe, J. Süü deliktiõiguses. Doktoritöö. Juhendaja: Paul Varul. Tartu: Tartu Ülikool 2005, lk 104.
11. Markesinis, B. S. A Comparative Introduction to the German Law of Torts. Oxford: Clarendon Press 1994.
12. Mollers, Thomas M. J. Legally Protected Rights - An Assessment of a Development in German Tort Law. – German American Law Journal 6, 1997.
13. Rahnu, K. Juriidilise isiku maine kahjustamisest tulenev tsiviilõiguslik vastutus. Magistritöö. Juhendaja: Paul Varul. Tartu: Tartu Ülikool 2015.

14. Tampuu, T. Deliktiõigus võlaõiguses. Üldprobleemid ja delikti üldkoosseisul põhinev vastutus. *Juridica* II/2003.
15. Tampuu, T., Lahe, J. “Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne”. Märkusi võlaõigusseaduse 7. peatüki kommentaaride kohta. *Juridica* V/2007.
16. Tampuu, T. Lepinguvälised võlasuhted. Tallinn: Juura 2012.
17. Tjong Tjin Tai, E. Tort Law. A comparative introduction. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited 2022.
18. van Dam, Cees. European Tort Law. Oxford: Oxford University Press 2006.
19. Varul, P., Kull, I., Kõve, V., jt. Asjaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2014.
20. Varul, P., Kull, I., Kõve, V., jt. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2009.
21. Varul, P., Kull, I., Kõve, V., jt. Võlaõigusseadus IV. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2020.

KASUTATUD ÕIGUSAKTID

22. Asjaõigusseadus. RT I, 28.01.2026, 7.
23. Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 29. März 2026 (BGBl. 2026 I Nr. 83) geändert worden ist.
24. Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus. RT I, 07.12.2018, 2.
25. Karistusseadustik. RT I, 22.12.2025, 2.
26. Kollektiivse töötüli lahendamise seadus. RT I, 30.06.2023, 31.
27. Konkurentsiseadus. RT I 20.12.2017, 2.
28. Korrakaitse seadus. RT I, 07.04.2026, 7.
29. Reklaamiseadus. RT I, 06.03.2026, 8.
30. Tsiviilkohtumenetluse seadustik. RT I, 03.04.2025, 2.
31. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. RT I, 31.12.2024, 48.
32. Võlaõigusseadus. RT I, 11.11.2025.

KASUTATUD KOHTUPRAKTIKA

33. HMKo 06.01.2015, 2-14-21107/21.
34. HMKo 08.07.2021, 2-19-17902/32.

35. HMKo 12.01.2021, 2-20-17114/4.
36. HMKo 12.12.2023, 2-20-12013/55.
37. HMKo 16.03.2021, 2-20-6109/18.
38. HMKo 19.08.2022, 2-21-11090/21.
39. HMKo 20.04.2021, 2-19-11268/36.
40. HMKo 21.06.2019, 2-13-60162/116.
41. HMKo 25.11.2020, 2-19-6933/14
42. HMKo 28.10.2019, 2-18-13689/17.
43. PMKo 12.12.2022, 2-22-11302/10.
44. PMKo 15.04.2016, 2-13-70053/51.
45. PMKo 16.06.2010, 2-09-14436/45.
46. RKEKo 01.12.1997, 3-2-1-99-97.
47. RKKKo 22.04.2024, 1-22-5835.
48. RKTKm 20.03.2024, 2-22-14182
49. RKTKo 01.06.2016, 3-2-1-34-16.
50. RKTKo 06.06.2018, 2-16-14655.
51. RKTKo 09.01.2013, 3-2-1-166-12.
52. RKTKo 09.08.2023, 2-20-5869.
53. RKTKo 10.12.2025, 2-18-11694.
54. RKTKo 11.12.2024, 2-24-5907.
55. RKTKo 12.06.2017, 3-2-1-59-17.
56. RKTKo 13.01.2010, 3-2-1-152-09.
57. RKTKo 13.03.2019, 2-17-1026.
58. RKTKo 13.11.2020, 2-15-505.
59. RKTKo 19.02.2020, 2-15-7163.
60. RKTKo 19.03.2019, 2-17-17140.
61. RKTKo 19.04.2011, 3-2-1-12-11.
62. RKTKo 19.12.2018, 2-14-58411.
63. RKTKo 20.06.2012, 3-2-1-169-11.
64. RKTKo 21.12.1010, 3-2-1-67-10.
65. RKTKo 21.12.2005, 3-2-1-95-05.
66. RKTKo 25.09.2013, 3-2-1-80-13.
67. RKTKo 26.09.2006, 3-2-1-53-06.
68. RKTKo 27.03.1997, 3-2-1-35-97.
69. RKTKo 28.02.2018, 2-15-4239.

70. RKTko 29.03.2017, 3-2-1-153-16.
71. RKTko 30.04.2020, 2-17-2152.
72. RKTko 30.09.2014, 3-2-1-66-14.
73. RKTko 30.11.2005, 3-2-1-123-05.
74. RKTko 31.03.2010, 3-2-1-7-10.
75. RKTko 31.05.2006, 3-2-1-161-05.
76. TlnRnKm 12.10.2022, 2-22-765/16.
77. TlnRnKm 13.03.2026, 2-26-638/5.
78. TlnRnKm 20.06.2022, 1-22-1752/30.
79. TlnRnKo 03.10.2019, 2-17-17140/64.
80. TlnRnKo 07.06.2018, 2-16-6649/45.
81. TlnRnKo 08.11.2021, 2-19-11268/53.
82. TlnRnKo 09.04.2019, 2-17-13716/52.
83. TlnRnKo 13.12.2018, 2-14-6187/88.
84. TlnRnKo 18.05.2023, 2-21-12548/30.
85. TlnRnKo 18.12.2023, 2-20-3995/66.
86. TlnRnKo 19.05.2023, 2-21-5067/60.
87. TlnRnKo 20.02.2024, 2-20-15381/71.
88. TlnRnKo 20.12.2019, 2-17-1026/56.
89. TlnRnKo 25.04.2023, 2-21-14142/26.
90. TlnRnKo 26.02.2016, 2-14-13892/37.
91. TlnRnKo 26.02.2021, 2-19-2142/33.
92. TlnRnKo 26.10.2022, 2-20-14317/26.
93. TlnRnKo 26.11.2009, 2-06-24266/21.
94. TlnRnKo 27.02.2025, 1-24-2367/54.
95. TlnRnKo 28.04.2014, 2-12-11449/40.
96. TlnRnKo 28.08.2024, 2-20-17754/40.
97. TMko 30.04.2019, 2-16-3661/37.
98. TrtRnKo 01.12.2014, 2-12-18327/49.
99. TrtRnKo 03.06.2019, 2-15-2226/94.
100. TrtRnKo 08.02.2021, 2-17-7123/136.
101. TrtRnKo 25.02.2010, 2-06-686/73.
102. TrtRnKo 26.01.2015, 2-13-41164/37.
103. TrtRnKo 26.02.2021, 2-20-9129/21.

KASUTATUD VÄLISRIIKIDE KOHTUPRAKTIKA

- 104.BGH (07.02.1984), VI ZR 193/82.
- 105.BGH (08.06.1976), VI ZR 50/75.
- 106.BGH (09.12.1958), VI ZR 199/57.
- 107.BGH (12.03.1965). KZR 8/63.
- 108.BGH (16.12.2014), VI ZR 39/14.
- 109.BGH (18.11.1955), I ZR 176/53.
- 110.BGH (21.06.1966), VI ZR 261/64.
- 111.BVerfG (15.01.1958), BvR 400/57.
- 112.BVerfG (26.02.1969), BvR 619/63.

MUUD ALLIKAD

- 113.Advokaadibüroo Cobalt. Vaidluste turuülevaade 2023 II poolaasta - 2024 I poolaasta. – https://www.cobalt.legal/wp-content/uploads/2024/07/Cobalt_2024_210x297_EST_01.07.2024_WEB.pdf (01.04.2026).
- 114.Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus 678 SE. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/9b6f21b8-db1c-436d-a045-326913d80d22/> (02.04.2026).
- 115.Kärmas, M. "Pealtnägija": solvumis- ja solvamishagide hulk on plahvatuslikult kasvanud. – <https://www.err.ee/1609165711/pealtnagija-solvumis-ja-solvamishagide-hulk-on-plahvatuslikult-kasvanud> (02.04.2026).
- 116.Reklaamiseadus 135 SE. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/1a7e0833-57d2-afa4-cea3-4002b8c1c935/Reklaamiseadus/> (27.01.2026).
- 117.Võlaõigusseadus 116 SE. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/0d9390ea-974c35ab-a6c7-cb14062c3ad3/V%C3%B5la%C3%B5igusseadus> (12.03.2026).
- 118.Võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu. 505 SE. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/92103f72-2ac3-4f7f-8446-419ec63bf4db/> (27.01.2026).

Lihthitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Alexandra Kööp ,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihthitsentsi) minu loodud teose

Deliktiõiguslik vastutus isiku majandus- või kutsetegevusse sekkumise korral ,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja(d) on Janno lahe ,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihthitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Alexandra Kööp

29.04.2026